

Onderzoek Online antisemitisme in 2020

Utrecht Data School
Universiteit Utrecht

GEEN HOLOCAUST ONTKENNING, MAAR GASKAMER ONTKENNING EN DE GESCHIEDENIS VAN DE MULTINATIONALS DIE NU DE NANOVERGIFTIGING VAN DE MENSHEID UITVOEREN. Als je wilt weten wat de hedendaagse agenda van de winnaars van WO2 is, dan zul je eerst moeten begrijpen dat de 2de wereldoorlog is begonnen door Engeland omdat ze hun wereldrijk ten onder zagen gaan aan Duitse technische superieuriteit. Dat het de Joodse Rothschild bankers waren die beide partijen financierden.

Kk jood 🤔🤔🤔
2:40 PM

Zielig voor hen dat ze door de zionisten opgeofferd zijn aan de Nazi's om zo de antisemitische apartheid staat Pisrael op te kunnen richten en te "legitimiseren"
BEANTWOORDEN

Een joodse lobby in de VS heeft de oorlog verklaard het nationalisme, zij zeggen voor diversiteit te staan willen alle etniciteiten toelaten. Gevaarlijke ontwikkeling dit. De échte gevaren zijn het globaliseren en mengen van diverse culturen.

Joden zijn niet voor niet gehaat door de gehele geschiedenis heen
15:23

Plannen zoals World Depopulation, Agenda 21/2030, promotie voor pedofilie, One World Government, One World Religion, One World Court worden stapje voor stapje uitgevoerd door deze denktank, onder het gezag van het Vaticaan en volgens de protocollen van Zion.

deze vuile volk is achterlijke boeren volk met dwangmatige vieze voedsel in markets die nooit worden gegeten door mij of ander. hitler was jood in jullie tactiek was hij wat welke rasje? vuile joden vieze flekkers . mij uitlokken naar je land , ben je onstervelijk geworden?

Dames en heren, jij verwijderd Joodse invloed uit jouw cultuur of de joden verwijderen jou uit jouw cultuur.
09:24

Natuurlijk zijn er poppenspelers die de wereld besturen. Er zijn de joodse families die de banken beheren. De grote mannen achter de corporaties. Maar ook de Chinezen hebben poppenspelers. Denk niet dat de Joodse Banken in China macht uit kunnen oefenen.

ALLES MET OPZET ZODAT MENSEN DE VACCINATIE MAAR WAT GRAAG WILLEN. DE HOLOCAUST VACCINATIE Alles vooropgezet mensen vinden het allemaal wel PRIMA 🤔🤔

Joden zijn witte mensen haters. Alleen rechtse powned kneuzen steunen dit volk
1 BEANTWOORDEN

Colofon

Utrecht, 31 Maart 2022

Joris Veerbeek
Jeroen Bakker
Sahra Mohamed
Meilina Reksoprodjo
Tom Stienen
Mirko Tobias Schäfer

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	5
1. Introductie	7
1.1 Utrecht Data School	8
1.2 Onderzoeksvragen	8
1.3 Leeswijzer	8
2. Dataverzameling	10
2.1 Platformkenmerken en kerncijfers	11
2.2 Twitter	11
2.3 Forums, blogs en nieuwssites	12
2.4 Facebook	12
2.5 Telegram	13
2.6 YouTube	14
2.7 Reddit	14
3. Methode	15
3.1 Coderen van antisemitisme	15
3.2 Automatische modellen voor het herkennen van antisemitisme	18
3.2.1 Classificatiemodellen	19
3.2.2 Evaluatiemaatstaven	20
3.2.3 Evaluatie classificatiemodellen	20
3.3 Analysemethode	24
3.4 Privacyoverwegingen	26
4. Analyse	27
4.1 Twitter	27
4.2 Weblogs en sites	37
4.3 Facebook	41
4.4 Telegram	44
4.5 YouTube	49
4.6 Reddit	51
5. Conclusie	54
5.1 Wat is de omvang van antisemitisme?	54

5.2	Welke antisemitische frames kunnen we onderscheiden?.....	55
5.3	Waar vindt antisemitisme plaats online?	56
5.4	Beperkingen en aanbevelingen.....	56
	Data en technische beperkingen.....	56
	Verdere methodeontwikkeling	57
	Bibliografie.....	59
	Bijlage 1: lijst van zoektermen.....	62
	Bijlage 2: Instructies voor het coderen van antisemitisme.....	63
	1ste lijn.....	63
	2de lijn	64
	3de lijn	64

Managementsamenvatting

Dit rapport doet verslag van een dataonderzoek naar online antisemitisme in Nederland in het jaar 2020. Het onderzoek is uitgevoerd door Utrecht Data School (UDS). De volgende vragen stonden in dit onderzoek centraal:

- 1) Wat is de omvang van online antisemitisme?
- 2) Welke antisemitische frames, of narratieven, zijn te onderscheiden?
- 3) Waar vindt antisemitisme plaats online?
 - a) Welke belangrijke actoren zijn te onderscheiden binnen het antisemitische debat online?
 - b) Hoe zijn deze actoren met elkaar verbonden?
 - c) Welke dwarsverbanden zijn er?

Het onderzoek concentreert zich op tekstuele uitingen op zes verschillende *mainstream*-bronnen: Twitter, Facebook, Reddit, YouTube, Telegram en een selectie van weblogs en websites. Aan de hand van automatische classificatiemodellen heeft dit onderzoek in totaal 200.395 uitingen van online antisemitisme in 2020 onder de loep genomen. De belangrijkste bevindingen van dit onderzoek zijn per platform:

1. Op Twitter treffen we veruit de meeste antisemitische uitingen in de hoek van rechts-conservatieve accounts en complotdenkers. Binnen deze groep worden in absolute aantallen meer dan zeven keer zoveel antisemitische berichten geplaatst dan door de groep met de op één na meeste antisemitische uitingen. Opvallend is dat dit cluster tegelijkertijd nauwe banden heeft met pro-Israël-accounts. Het antisemitisme in deze groep richt zich veelal op bekende mikpunten van samenzweringstheoretici: de joodse miljardair George Soros en de Bilderbergconferentie.
2. Op websites, blogs en forums blijkt het grootste deel van de antisemitische uitingen te vinden in de reacties die door gebruikers worden achtergelaten. Ook hier spelen George Soros en Bilderberg een hoofdrol. Rechts-populistische nieuwssites en complotblogs zijn zowel absoluut als relatieve zin dominant in het aantal antisemitische uitlatingen.
3. Het aantal antisemitische berichten op Facebook ligt in dit onderzoek relatief laag. Dat is grotendeels te wijten aan de beperkte toegang tot Facebookdata. Het aandeel antisemitische berichten is in Facebookgroepen ongeveer acht keer zo hoog als op Facebookpagina's. In de groepen met de meeste antisemitische berichten treffen we veel complottheorieën aan; ook vanuit een Christelijk achtergrond.
4. Op Telegram zien we vooral veel antisemitisme in jongerengroepen. Dit antisemitisme is veel explicieter dan dat we op Facebook en Twitter aantreffen: 'Joods' wordt hier als scheldwoord gebruikt, en het Jodendom als iets verachtelijk gepresenteerd. De antisemitische uitingen zijn hier minder sterk gepolitiseerd. Naast jongerengroepen vinden we ook antisemitisme in complotgroepen, waar de vorm ook explicieter is dan in vergelijkbare complotgroepen op Facebook en Twitter.
5. Op YouTube vinden we relatief veel antisemitisme: opvallend hier is dat de antisemitische uitingen vooral geplaatst worden onder video's van mainstream-kanalen, zoals PowNed, WNL, Telegraaf en Rijnmond.

6. Op Reddit zien we minder duidelijke patronen in de antisemitische uitingen, vooral omdat complottheorieën hier in hoge mate ironisch worden besproken, en het voor onze computermodellen nog relatief moeilijk blijkt subtiele vormen van ironie van ernst te onderscheiden. Wel zien we veel impliciete antisemitische uitingen in de (onofficiële) subreddit van Forum voor Democratie, terwijl de expliciete antisemitische uitingen vooral het gebruik van 'Joods' als scheldwoord betreffen.

1. Introductie

In 2020 registreerde het CIDI in haar jaarlijkse *Monitor Antisemitische Incidenten* 135 antisemitische incidenten – een lichte daling ten opzichte van 2019. Toch was het aantal incidenten voor het CIDI zorgwekkend: in de monitor worden uitsluitend meldingen van antisemitisme behandeld die zich afspelen in de fysieke sfeer. En juist in het coronajaar 2020 waren fysieke ontmoetingen en interacties behoorlijk beperkt. Terwijl de samenleving noodgedwongen overwegend online communiceerde, bleven uitingen van antisemitisme in de online-sfeer in deze monitor grotendeels buiten beschouwing. En dat terwijl er tekenen zijn dat juist online het antisemitisme welig teert, bijvoorbeeld in complotsferen.

Het blijkt echter nog moeilijk om online antisemitisme goed in kaart te brengen. Dat heeft alles te maken met de schaal van sociale media-interacties. 'Online haatspraak is te veel om handmatig bij te houden', zo schrijft CIDI in haar monitor, 'zelfs als we ons beperken tot de Nederlandse context'.

In dit rapport doet de Utrecht Data School (UDS) een eerste aanzet om de omvang van online antisemitisme in kaart te brengen. Eerder werd door UDS al onderzoek verricht naar antisemitisme online (Van Gool & Van de Ven, 2020), en een methodologisch vergelijkbaar onderzoek naar haatberichten in de politieke arena (Saris & Van de Ven, 2021; Veerbeek, 2021a). Aan de hand van een grootschalige dataset van sociale mediadata, blogs, forums, en nieuwssites – in totaal bestaande uit bijna 1.8 miljoen Nederlandstalige berichten uit 2020 – trainen we classificatiemodellen die automatisch antisemitische uitingen herkennen. Hierdoor zijn we in staat om op een grotere schaal dan ooit Nederlandse anti-Joodse berichten in kaart te brengen.

In tegenstelling tot de *Monitor Antisemitische Incidenten* van CIDI zoeken we in dit onderzoek de incidenten zelf op. Er is dus geen sprake van een drempel voor personen die de stap naar een meldpunt niet kunnen of durven te maken, of die wellicht niet weten dat dergelijke meldpunten bestaan. Daarnaast zijn we met een *bottom-up*-aanpak ook in staat om berichten te vinden die niet expliciet aan een persoon zijn gericht, en hierdoor normaal niet snel zouden worden gemeld omdat ze niet direct als persoonlijk bedreigend worden ervaren. We vinden dus zowel uitingen die gericht zijn op personen, als uitingen die algemeen van aard zijn. Tot slot stelt onze methode ons in staat om antisemitische uitingen te vinden die in een meer gesloten sfeer worden gedaan, zoals in een Facebookgroep of een openbaar Telegramkanaal.

Deze online monitor heeft twee hoofddoelen: 1) een methode ontwikkelen om antisemitische uitingen in een online context automatisch te herkennen 2) de omvang van Nederlands online antisemitisme in 2020 in kaart brengen. Omdat vergelijkbare onderzoeken zeer schaars zijn, heeft het voorliggende onderzoek een exploratief karakter. Tegelijkertijd pogen we met dit rapport een stevig fundament op te zetten voor een monitor die periodiek gereproduceerd zou kunnen worden.

1.1 Utrecht Data School

Dit onderzoek is uitgevoerd door de Utrecht Data School (UDS) in opdracht van het Centraal Joods Overleg, de koepel van Joodse organisaties in Nederland, die de uitwerking van de opdracht in handen heeft gelegd van CIDI. UDS is een onderzoeksplatform en cursusprogramma binnen de Faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit Utrecht. Utrecht Data School doet sinds 2013 onderzoek naar de impact van digitalisering op de maatschappij, door middel van samenwerkingen met overheden, NGO's, bedrijven, studenten en wetenschappers. Vooral openbaar bestuur, publieke media en publieke ruimte zijn thema's waar UDS zich op focust. Noties als democratie, burgerschap en veiligheid zijn daarbij met name van belang. Door deze ervaring is sterke expertise opgebouwd in het verzamelen van data en het analyseren daarvan ten opzichte van culturele en sociale aspecten. Daarnaast is Utrecht Data School aangesloten bij het universitair focusgebied Applied Data Science. Ook is UDS een centraal onderdeel van het focusgebied Governing the Digital Society.

1.2 Onderzoeksvragen

Dit rapport kent twee hoofddoelen: 1) een methode ontwikkelen om antisemitische uitingen in een online context automatisch te herkennen 2) de omvang van Nederlands online antisemitisme in 2020 in kaart brengen. Meer specifiek luiden de volledige hoofd- en deelvragen van dit onderzoek als volgt:

1. Welke indicatoren zijn te ontwikkelen die wijzen op antisemitisme online?
 - a. Welke indicatoren uit de huidige *Monitor Antisemitische Incidenten* en de bredere kennis en expertise van CIDI zijn te operationaliseren voor de online scan op grote colleties aan online berichten?
 - b. Hoe kan de IHRA-werkdefinitie van antisemitisme geoperationaliseerd worden voor de online scan?
2. Hoe en waar uit zich antisemitisme online in het jaar 2020?
 - a. Wat is de omvang van online antisemitisme en hoe verschilt dit per platform?
 - b. Welke antisemitische frames, of narratieven, zijn te onderscheiden (voortvloeiend uit zowel tekst als afbeeldingen)?
 - c. Waar vindt antisemitisme plaats online?
 - Welke belangrijke actoren en/of groepen zijn te onderscheiden binnen het antisemitische debat online?
 - Hoe zijn deze actoren met elkaar verbonden?
 - Welke dwarsverbanden zijn er?

1.3 Leeswijzer

In het vervolg van dit rapport worden de werkwijze en de resultaten van dit onderzoek verder uiteengezet. Omdat we hier een nieuwe, automatische methode presenteren waarmee we

online antisemitisme kunnen bestuderen, zal een relatief groot deel van het rapport ook uitweiden over de ontwikkeling van die methode. In het tweede hoofdstuk wordt de dataverzameling van dit onderzoek besproken. In het derde hoofdstuk gaan we nader in op de methode van dit onderzoek. We bespreken hoe we de data hebben gecodeerd, welke classificatiemodellen we daarop hebben toegepast en hoe we deze hebben geëvalueerd, hoe we de kerncijfers van dit onderzoek hebben berekend, en hoe deze kerncijfers geïnterpreteerd kunnen worden. In het vierde hoofdstuk presenteren we de resultaten van het onderzoek per platform. In het vijfde en laatste hoofdstuk, ten slotte, presenteren we onze conclusies en reflecteren we op de (tekortkomingen van de) methode van dit onderzoek en haar reproduceerbaarheid voor een jaarlijkse monitor.

2. Dataverzameling

Om online antisemitisme te onderzoeken, moet allereerst worden bepaald waar op het internet gezocht moet worden. Omdat het (vooral nog) simpelweg niet realistisch is om het volledige internet systematisch te doorzoeken, hebben we een selectie van relevante websites en sociale media-platformen gemaakt waar we vervolgens zoekopdrachten op uitzetten. We hebben met deze brede selectie gepoogd de content van zo veel mogelijk online omgevingen te verzamelen waar Nederlanders actief zijn.

Omdat dit onderzoek specifiek gericht is op online antisemitisme in Nederland, hebben we – waar mogelijk – enkel berichten en content verzameld die in het Nederlands geschreven zijn. Op platformen waar vooraf geen taalfilter kon worden toegepast, zijn ná de datavergaring door middel van geautomatiseerde taalherkenning de Nederlandstalige berichten geselecteerd. We zijn ons ervan bewust dat veel onlinecommunicatie door Nederlandse internetgebruikers in andere talen plaatsvindt (hoofdzakelijk Engels), en we door deze selectie een aanzienlijk deel van deze berichten missen. Er is echter geen andere betrouwbare manier om te bepalen of een bericht uit Nederland afkomstig is.¹ Dat we vooral berichten filteren op een taalfilter betekent ook dat er mogelijk ook berichten van Vlaamse gebruikers in onze dataset zitten. Op sommige platformen, zoals bij Twitter, zijn deze Vlaamse gebruikers relatief gemakkelijk te onderscheiden.

Voor de dataverzameling hebben we een uitgebreide zoekopdracht opgesteld bestaande uit 107 zoektermen die expliciet of impliciet gerelateerd zijn aan het Jodendom. De lijst woorden kwam tot stand aan de hand van een iteratief proces, waarbij termen die na exploratieve verkenningen van de data naar boven kwamen werden toegevoegd aan de zoektermen. De termen variëren van algemene termen ('Jood', 'Joods', 'Israël'), religieuze symbolen ('keppel', 'synagoge', 'Talmoed'), bekende Joodse personen en organisaties ('Netanyahu', 'Likoed', 'Soros'), tot expliciete scheldwoorden ('Zionazi', 'rotjoden', 'christusmoordenaars').

Berichten die deze termen bevatten, zijn uiteraard niet onmiddellijk antisemitisch. In tegendeel: veel van de berichten die we met deze termen binnenhalen, zijn nadrukkelijk niet antisemitisch (bijvoorbeeld: 'In het kader van #openmonumentendag houdt Deventer een wedstrijd voor het "Monument van het jaar" in de stad. De synagoge aan de Golstraat is een van de kandidaten.'). We veronderstellen echter wel dat de meeste van de berichten die wél antisemitisch zijn, minimaal één van deze termen bevatten. We gooien dus een zo breed vangnet uit om een zo compleet mogelijk beeld van het antisemitisme te krijgen, zonder daarvoor het gehele Nederlandstalige internet af te moeten struinen. De complete zoekopdracht is te vinden in Bijlage 1.

Voor sommige platformen bevatten onze data ook afbeeldingen die bij de berichten zijn geplaatst. Omdat, zoals in het volgende hoofdstuk ook zal blijken, het analyseren van deze

¹ Locatiedata, zoals bijvoorbeeld op Twitter beschikbaar is, hoeft niet accuraat te zijn – het staat gebruikers bij wijze van spreken vrij om "De maan" als woonplaats op te geven. Een taalfilter omzeilt dit probleem, maar betekent in ons geval wel dat er ook Vlaamse gebruikers in onze dataset zitten.

afbeeldingen niet vruchtbaar bleek, is besloten om primair te concentreren op tekstuele uitingen van antisemitisme.

2.1 Platformkenmerken en kerncijfers

In totaal hebben we aan de hand van onze zoekopdracht 1.874.877 berichten, gepubliceerd tussen 1 januari 2020 en 31 december 2020, geïdentificeerd als basis voor ons onderzoek. Het merendeel hiervan – 79% – is afkomstig van Twitter (zie ook Tabel 1); de overige 21% van onze dataset is afkomstig van andere platformen, waaronder weblogs, forums en andere websites. Dat Twitter zo dominant is in onze totale dataset, heeft meerdere redenen. Allereerst is het platform zeer toegankelijk. Twitter biedt academische onderzoekers toegang tot alle tweets op het platform, inclusief de bijgaande metadata. Daarnaast zorgt de opzet van Twitter – een tekenlimiet van 280 tekens per bericht – ervoor dat er veel korte berichten door de gebruikers worden geplaatst, tegenover langere blogs of Facebookberichten. Van alle andere platforms beschikten we over een beperktere hoeveelheid data. Dit betekent dat onze bevindingen van die platforms indicatief genoemd kunnen worden.

Tabel 1. Aantal berichten in onze dataset per platform

Medium	Bron	Totaal berichten	Percentage berichten
Twitter	OBI4wan	1.486.948	79%
Websites en weblogs	OBI4wan	331.462	18%
Facebook	CrowdTangle	45.549	2,5%
Telegram	API	2.592	0,1%
YouTube	API	3.734	0,2%
Reddit	API	4.592	0,2%
Totaal		1.874.877	100%

Door de ongelijke distributie van de platformen over de dataset betekent dat het voor het vergelijken van het antisemitische uitingen vooral zinnig is te kijken naar het *relatieve* aandeel antisemitische uitingen, in plaats van naar absolute aantallen.

Ieder van de onderzochte sites en platformen kent zijn eigen doelgroep, dynamieken en structuur. Dit maakt sommige sites geschikter voor bepaalde analyses dan anderen. We lichten hieronder de geselecteerde sites en platformen toe, waarbij we ingaan op de kenmerken van de platformen en de manier waarop we de data hebben verzameld.

2.2 Twitter

Het ‘microblogging’-platform Twitter is vijftien jaar sinds zijn oprichting nog steeds een zeer populair sociaal medium, vooral onder mensen die actief het nieuws volgen. Op het platform

zijn veel journalisten en politici actief, maar ook een verscheidenheid aan opiniemakers en politiek actieve burgers. De structuur van het platform, dat gericht is op korte berichten en veel interacties tussen gebruikers, leent zich uitstekend voor een verscheidenheid aan analyses. De interacties vertalen zich goed naar netwerkanalyses, waardoor analyses van deelpublieken kunnen worden uitgevoerd en de dynamieken van het debat visueel kunnen worden gerepresenteerd in een netwerkvisualisatie. De teksten worden onderworpen aan verschillende tekstanalyses. Daarnaast is Twitter een platform waarop veel hyperlinks worden gedeeld, waardoor we een indruk kunnen krijgen van de bredere informatiesfeer waarin de gebruikers zich bevinden.

De Twitter-berichten in dit onderzoek zijn afkomstig van twee bronnen. We verzamelden tweets via de officiële academische API² van Twitter, waarmee toegang wordt verschaft tot alle tweets die op dit moment op het platform zichtbaar zijn. Aanvullend hierop verzamelden we Twitter-berichten over dezelfde periode met de contentaggregator OBI4wan. Deze commerciële aggregator biedt de mogelijkheid gearcheveerde tweets op te halen, die inmiddels niet meer beschikbaar zijn op Twitter. Omdat antisemitische content tegen de regels van Twitter ingaat (Twitter, n.d.) en daarom vaak snel verwijderd wordt van het platform, zijn deze berichten vaak niet meer via de officiële API op te halen. OBI4wan biedt hiervoor dus een back-up. Een nadeel van deze aggregator is de beperkte hoeveelheid metadata. De academische API van Twitter biedt toegang tot meer data (e.g. het aantal interacties, links naar bijgevoegd afbeeldingen en locatiedata) en biedt hiermee een completer beeld van de tweets.

2.3 Forums, blogs en nieuwssites

Sociale media zijn slechts een klein onderdeel van het internet. Om een breder perspectief van het online discours te krijgen, hebben we ook een brede selectie berichten van forums, blogs en nieuwssites verzameld. Deze content is afkomstig van OBI4wan, die een zeer brede selectie websites gearcheveerd heeft. Omdat webpagina's vaak veel tekst kunnen bevatten, splitsen we de teksten op in zinnen.

2.4 Facebook

Data van Facebook is vergaard door middel van de tool CrowdTangle. Sinds het Cambridge Analytica-schandaal in 2018 heeft Facebook de toegang tot haar data hevig beperkt. CrowdTangle is eigendom van Facebook en biedt slechts in beperkte mate toegang tot de data. Vooral pagina's met veel likes hebben een hoge dekking in de CrowdTangle-selectie; van pagina's met minder dan 500 likes is minder dan één op te tien te vinden in CrowdTangle (zie ook Tabel 2). Dit betekent dan ook dat pagina's met veel likes oververtegenwoordigd zijn in de dataset die we uit CrowdTangle hebben geëxtraheerd, en onze inschatting van het aandeel

² API staat voor 'Application Programming Interface'; een verzameling definities waarmee in dit geval de communicatie tussen de data-archieven van Twitter en de onderzoeker wordt gefaciliteerd. De API van Twitter stelt ons in staat om direct van het platform (meta)data van tweets op te vragen.

antisemitisme op Facebook niet representatief is voor Facebook als geheel. Daarnaast kunnen we uit CrowdTangle uitsluitend de *berichten* (van publieke pagina's en groepen) extraheren, en niet de reacties. Ook dat vertroebelt ons beeld van antisemitisme op Facebook.

Tabel 2. Verhouding tussen likes en dekking in de CrowdTangle-selectie (Fraser, 6 augustus 2021).

Aantal volgers/likes per pagina	Aandeel (%) van pagina's in de CrowdTangle-selectie
Meer dan 25.000	99.64%
Meer dan 10.000	57.40%
Meer dan 7.500	47.48%
Meer dan 2.500	38.61%
Meer dan 500	7.86%
Alle	1.90%

2.5 Telegram

Het Russische chatplatform Telegram is te vergelijken met WhatsApp, met als meest in het oog springende verschil de mogelijkheid om gebruikers en groepen te zoeken door middel van een zoekfunctie. Er zijn een groot aantal Nederlandse groepen die openbaar toegankelijk zijn. De interface van Telegram biedt de mogelijkheid om de content van een groep – tekst, afbeeldingen en video's – te exporteren. Voor dit onderzoek maken we enkel gebruik van openbare groepen; afgeschermd of verborgen kanalen zijn niet in dit onderzoek meegenomen.

Voor dit onderzoek zijn we uitgegaan van een verzameling Telegramgroepen die voor een eerder onderzoek is aangelegd (Veerbeek, 2021b): via de Telegram API hebben we een dataset samengesteld van ruim 900 Nederlandstalige Telegramgroepen, waarbij we gestart zijn bij de meest gedeelde Telegramgroepen op Twitter, en in die groepen verwijzingen naar andere Telegramgroepen hebben verzameld. Van deze groepen hebben we ook weer de verwijzingen verzameld, en dit proces hebben we herhaald totdat er geen nieuwe openbare Nederlandstalige groepen gevonden konden worden. Hierin hebben we vervolgens gezocht naar berichten die voldoen aan onze trefwoorden. Omdat er geen overzicht bestaat van het totale aantal Telegramgroepen, is niet mogelijk te zeggen hoe dekkend onze dataset aanwezig is.

2.6 YouTube

Het videostreamingplatform YouTube is de op één na beste bezochte website van Nederland. Het platform kent geen specifieke inhoudelijke focus, maar biedt miljoenen video's over elk mogelijk onderwerp, waaronder een grote hoeveelheid Nederlandstalige video's. Het is niet mogelijk om alle verzamelde videocontent inhoudelijk te analyseren – dit is op tijd- en hardwaretechnisch vlak niet haalbaar – maar de metadata rondom de video's biedt een goed zicht op de inhoud van de video's. Denk hierbij aan tekst en links in de omschrijvingen, videocategorieën en het aantal views, likes en dislikes die een video ontvangt.

We verzamelden de data rondom de YouTube-video's met de YouTube-tool van het Digital Methods Initiative, een onderzoeksgroep aan de Universiteit van Amsterdam (Digital Methods Initiative n.d.). Deze tool zet voor ieder van onze keywords een zoekopdracht uit op YouTube, en geeft de (meta)data van de eerste 500 video's die het platform vindt.

Naast alle data rondom de video's hebben we ook relevante comments verzameld. Net als de video's gaan deze reacties gepaard met een grote hoeveelheid metadata, zoals het aantal likes en replies, de publicatiedatum en kanaalgegevens. Omdat we in dit onderzoek vooral kijken naar tekstuele uitingen van antisemitisme, richten we ons in onze analyse vooral op de reacties op video's. De video's zelf nemen we echter wel als relevante context mee.

2.7 Reddit

Op het sociale nieuwsaggregatorplatform Reddit treffen we communities (zogenaamde 'subreddits') voor elk denkbaar onderwerp. Het overgrote deel van deze groepen communiceert in het Engels, maar er zijn ook aantal populaire Nederlandstalige subreddits actief. Opvallend is dat vooral de community rondom Forum voor Democratie veel bezoekers trekt, maar ook de algemene Nederlandse subreddit *r/TheNetherlands* heeft meer dan een half miljoen leden. Berichten op Reddit bestaan hoofdzakelijk uit tekst in *threads*.

De berichten zijn verzameld met behulp van de Pushshift API. Deze API doorzoekt berichten (submissions en reacties) op Reddit naar woorden uit onze keywordslijst. Alle berichten die één of meerdere van deze woorden bevatten en in 2020 zijn gepost, zijn opgenomen in de dataset.

3. Methode

In dit hoofdstuk lichten we onze methodiek toe. We gaan in op de manier waarop we antisemitisme hebben gecodeerd, de training en de evaluatie van de classificatiemodellen, de algehele analysemethode en de identificatie van groepen in onze dataset. Daarnaast staan wij ook stil bij de privacyoverwegingen van het onderzoek.

3.1 Coderen van antisemitisme

Zoals ook in de meest recente Monitor Antisemitische Incidenten wordt gesteld (CIDI, 2021), is het – gegeven de grote hoeveelheden data – ondoenlijk om online antisemitisme handmatig in kaart te brengen. Om die reden maken we in dit onderzoek dan ook gebruik van automatische classificatiemodellen (ook wel bekend als *machine learning*). Hiermee kunnen we computers grote hoeveelheden data laten analyseren om bepaalde patronen in datasets te herkennen en zodanig zogeheten voorspellende modellen te construeren. Het voornaamste doel van de inzet van deze modellen is om de computer uitingen te laten herkennen met een grotere snelheid en efficiëntie dan mogelijk is voor mensen.

Om de classificatiemodellen te trainen, is echter eerst referentiemateriaal nodig dat handmatig onderzocht en gecodeerd wordt. Zo leert het model op basis van door de onderzoekers geanalyseerd en gelabelde data wat als antisemitisme moet worden beschouwd, en wat niet; welke woorden, hashtags of symbolen kenmerkend zijn voor antisemitische uitingen.

Hiervoor hebben we een steekproef van 9.000 berichten gebruikt. Dit betreft een gestratificeerde steekproef uit de volledige dataset, waarbij we – om de variatie in de uitingen te bevorderen – het aandeel van elk platform iets meer gelijk hebben getrokken.³ Elk bericht hebben de onderzoekers vervolgens handmatig gecodeerd op drie aspecten: 1) of een bericht antisemitische uitingen bevat, en zo ja, of het om impliciet of expliciet antisemitisme gaat 2) of het antisemitisme zich uit in de tekst, de afbeelding of video, of in beide 3) als het bericht antisemitisch is, om welke soort antisemitisme dat gaat. Wanneer onder 1) niets ingevuld kan worden, worden het tweede en derde veld leeggelaten. In Bijlage 2 is een overzicht te vinden van ons volledige annotatieschema, aangevuld met voorbeelden.

Stap 1: Is een bericht antisemitisch?

In eerste instantie coderen we of een zin een antisemitische uiting bevat. Hierbij maken we onderscheid tussen drie labels: impliciet antisemitisme, expliciet antisemitisme en geen antisemitisme. Voor het definiëren van antisemitisme gaan we in de eerste plaats uit van de werkdefinitie van antisemitisme die geformuleerd is door de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA, 2016):

³ Onze handmatig gecodeerde dataset bestaat voor 40% uit Twitterberichten, 20% uit weblogs; de andere vier platformen hebben een aandeel van 10%.

Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden die tot uiting kan komen als een gevoel van haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht tegen Joodse of niet-Joodse personen en/of hun eigendom en tegen instellingen en religieuze voorzieningen van de Joodse gemeenschap.

De bovenstaande definitie beperkt zich expliciet tot uitingen tegen Joden en/of de Joodse gemeenschap. Kritiek op Israël wordt dus ook niet als antisemitisme opgevat. De onderzoekers zijn zich bewust van de kritiek die geformuleerd is op de IHRA-definitie (bijv. Lerman 2018; Anderson 2020; Gould 2020). Ten eerste stellen critici dat de definitie niet geschikt is als juridisch instrument en ten tweede dat de implementatie van de definitie tot censuur of marginalisering van kritiek op de politiek van de staat Israël kan leiden. Critici benadrukken dat in de IHRA-werkdefinitie de grens tussen Joden en de staat Israël vervagen. Ze stellen dat kritiek op de staat Israël ten onrechte als antisemitisme benoemd kan worden. Critici vrezen daarom dat de implementatie van deze definitie censuur kan bevorderen en de stemmen van Palestijnen zou kunnen marginaliseren.

We wilden in onze analyse voorkomen dat kritische uitingen over de staat Israël, haar regering of de bezetting van Palestijnse gebieden of mensenrechtenschendingen als antisemitisch benoemd worden. In sommige voorbeelden in onze dataset kwamen we echter uitingen tegen waar deze kritiek verbonden is aan bepaalde antisemitische frasen. Het labelen van dergelijke uitingen als antisemitisch berust dan geheel op het aanwezige antisemitisme in de uiting zelf, en niet op de kritiek. Met andere woorden: we beschouwen een bericht enkel als antisemitisch als de tekst haatdragend is richting de Joodse gemeenschap in het algemeen, en dus niet wanneer deze enkel tegen de Israëlische staat is gericht.

Daarbij maken we onderscheid tussen impliciet en expliciet antisemitisme. Onder **impliciet** antisemitisme verstaan we uitingen waarin een antisemitisch motief wordt geproduceerd, of uitingen met een antisemitische achtergrond, maar waar niet expliciet de koppeling met (negatieve stereotypen rond) het Jodendom/de Joodse identiteit wordt gemaakt (zie ook Bijlage 2). Dit kan zich bijvoorbeeld uiten in de vorm van complottheorieën rond individuele Joodse personen of families, zoals de familie Soros of Rothschild. Hoewel hun Joods-zijn in deze gevallen niet expliciet wordt benoemd, zijn dergelijke uitingen te herleiden tot klassieke antisemitische narratieven (Kalmar et al., 2018; Kalmar 2020; Langer, 2021; Katz, & Landes, 2012). We coderen echter niet elke kritiek op deze personen als een vorm van impliciet antisemitisme. Alleen als er een antisemitisch stereotype wordt geïmpliceerd, zoals het idee dat deze personen stiekem de touwtjes in handen hebben ('New World Order', 'globalistische elite'), of dat deze achter de schermen vrijwel elke progressieve beweging financieren, beschouwen we de uitingen als impliciet antisemitisch.

In tegenstelling tot impliciet antisemitische berichten wordt bij **expliciete** berichten wel direct een relatie gemaakt met het Jodendom/een Joodse identiteit. Hier wordt bijvoorbeeld dus een (Joodse) schaduwmacht niet geïmpliceerd (bijvoorbeeld door allerlei Joodse personen te benoemen), maar geëxpliciteerd, door te spreken over een 'Joodse elite' of een 'Joodse agenda'.

Ook het uitschelden van Joodse mensen of het direct ontkennen van de Holocaust vallen onder expliciet antisemitisme.

We classificeren berichten voornamelijk op basis van de zinslelementen zelf, maar de context kan (of misschien zelfs: moet) wel meegenomen worden. Wanneer een zin een antisemitische uiting lijkt te bevatten, maar deze wanneer we naar het hele artikel kijken een citaat blijkt te zijn dat expliciet als antisemitisch wordt gepresenteerd ('De holocaustontkenner David Irving zei daar het volgende over'), dan moet deze als 'Niets' gecodeerd worden.

Stap 2: Is de afbeelding, video, of juist de tekst antisemitisch?

De tweede stap is om te bepalen waar de antisemitische boodschap zich voordoet: in de tekst, de afbeelding/video, of de combinatie van beiden. Een tekst kan een andere betekenis aannemen door de combinatie met een afbeelding/video, of vice versa. Het kan echter ook voorkomen dat een tekst geen antisemitische inhoud bevat, maar enkel de foto die erbij wordt geplaatst. Dat wordt met deze stap gecodeerd. Door het toevoegen van deze labels kan het algoritme makkelijker de uitingen leren herkennen.



Figuur 1. Voorbeeld van een bericht met een afbeelding die samen een antisemitisch narratief propageren. De symbolen in de afbeelding in combinatie met de suggestieve tekst (verwijzend naar de dubbele loyaliteit van de personen in de afbeeldingen, die allen als Joods, zijn 'ontmaskerd') suggereren samen een Joods complot.

Na het handmatig labelen van de steekproef van 9.000 berichten bleek de hoeveelheid berichten die antisemitische afbeeldingen of video's bevat zeer beperkt te zijn. Omdat het trainen van een model op deze kleine hoeveelheid afbeeldingen niet haalbaar, noch robuust is, is besloten deze lijn niet verder uit te werken. De verdere analyses in dit onderzoek kijken dus enkel naar de tekstuele inhoud van de berichten.

Stap 3: Om wat voor soort antisemitisme gaat het?

Tot slot bepaalden we ook handmatig het type antisemitisme. We onderscheiden, voortbouwend op categorieën die zijn voorgesteld in vergelijkbaar internationaal onderzoek (Chandra et al., 2021; Schwarz-Friesel, 2018; Vigo Social Intelligence, 2016), acht categorieën van antisemitisme: 1) Politieke macht en invloed, 2) Geld-gerelateerd stereotype, 3) Uiterlijk-gerelateerd, 4) Jood als scheldwoord, 5) Voetbal-gerelateerd, 6) Religieuze symbolen, 7) Holocaust-gerelateerd, en 8) Israël-gerelateerd. Uitgebreide definities en voorbeelden van deze categorieën zijn te vinden in de bijgevoegde coderingsinstructies (zie Bijlage 2).

Drie onderzoekers codeerden meerdere malen afzonderlijk van elkaar dezelfde datasets van enkele honderden berichten, om zo onderlinge verschillen in classificatiewijze te identificeren. Door deze verschillen te bespreken werden categorieën uitgebreid, verwijderd of toegevoegd, definities vastgelegd in een labelschema en werd de classificatie aangescherpt. Een interbeoordelaarsbetrouwbaarheidstoets liet zien dat er sprake was van een substantiële overeenkomst tussen de drie codeurs in het bepalen of een bericht impliciet, expliciet, of niet antisemitisch is (Krippendorff's $\alpha=0.627$). Vervolgens labelden de drie onderzoekers handmatig 9.000 berichten die later konden worden gebruikt als trainingsset voor de automatische modellen.

3.2 Automatische modellen voor het herkennen van antisemitisme

Nadat de handmatig gecodeerde dataset compleet was, was de volgende stap om een computermodellen te trainen om onze coderingen automatisch te reproduceren. Hierbij richten we ons specifiek op de eerste classificatietask: bepalen of een bericht een antisemitische uiting bevat of niet, en zo ja, of dit een impliciete of een expliciete vorm van antisemitisme betreft. Voorafgaand aan het modelleringsproces vindt er nog een scala aan voorverwerkingsstappen plaats om ervoor te zorgen dat het algoritme de uitingen op de correcte manier leert en herkent. De gebruikte algoritmes kunnen natuurlijke taal niet begrijpen, dus een praktische vertaalslag is nodig om de dataset te verwerken in een vorm die het algoritme wél kan begrijpen.

Om de accuratesse van de modellen te kunnen toetsen, wordt de handmatig gecodeerde dataset in drie delen onderverdeeld, a) een trainingset, b) een testingset en c) een validatieset. Deze zijn niet van gelijke omvang – de trainingsset moet groot genoeg zijn om het model zo algemeen mogelijk te maken, wat betekent hij ook goed presteert op data die hij nog niet heeft gezien in de trainingsset. Een te kleine trainingsset zorgt ervoor dat de algoritmes de onderliggende patronen niet goed kunnen leren, terwijl een te grote trainingsset ervoor zorgt dat het model

lokale correlaties binnen de dataset goed kan modelleren, maar moeite zal hebben met het herkennen van patronen die niet in de dataset zitten. Voor dit onderzoek hebben wij een gebruikelijke train-test-validatie-split-verhouding aangehouden van 80-10-10. Doordat we de testingset uitdrukkelijk niet gebruiken om het model te trainen of te optimaliseren (dat laatste doen we met de validatieset), krijgen we met de prestaties van het model op de testset een goede indicatie van hoe goed het model scoort op ongeziene teksten.

3.2.1 Classificatiemodellen

Omdat er geen model bestaat die op alle (tekst)classificatietaken het best werk, vergelijken we verschillende modellen – variërend van veel heel simpele modellen (zogenoeten *baseline*-modellen) tot meer complexe modellen, zoals het Nederlandstalige Robbert-model. Ook gebruiken we verschillende *features*; verschillende manieren om teksten om te zetten in numerieke representaties, die het model gebruikt om te kunnen classificeren. Hieronder lopen we de modellen en *features* kort door.

Logistische regressie

Als baselinemethode gebruiken we logistische regressie. In een simpele, binaire logistische regressie generen we aan de hand van een inputvector x de waarschijnlijkheid dat x tot een bepaalde klasse (in ons geval: een antisemitische uiting) behoort. Daarbij leren voor elk element in x (bijvoorbeeld: de frequentie van het woord 'goyim') een gewicht, in combinatie met een zogeheten *bias term*. We gebruiken een logistische regressie op basis van twee features: *bag-of-words* en *Word2vec*.

Bag-of-words

Zoals de naam weergeeft, worden in een *bag-of-words*-model teksten gerepresenteerd als een 'zak met woorden'. Anders geformuleerd: we husselen alle woorden in een tekst, en tellen alleen hoe vaak elk woord in de tekst voorkomt, ongeacht de volgorde van woorden. Hoewel de woordvolgorde vaak wél belangrijk is voor de betekenis van een tekst, worden met classificatiemodellen op *bag-of-words*-representaties vaak wel goede resultaten behaald.

Word2Vec

Word2Vec (Mikolov et al., 2013) is een methode waarop op een efficiënte manier associaties tussen woorden herkend kunnen worden. Deze methode maakt gebruik van neurale netwerken om de associaties en de link tussen bepaalde woorden beter te herkennen en te leren. Een woord wordt hierbij niet meer gerepresenteerd als een simpele telling, maar als een langere lijst van cijfers die de semantiek van het woord trachten te dragen. Het Word2vec-model dat we in dit onderzoek gebruiken, is getraind om een miljoen berichten uit onze volledige dataset.

LGBM

Light Gradient Boosting, ofwel LGBM (Ke et al., 2017), is een *machine learning*-techniek die vaak wordt gebruikt in classificatie- en regressietaken. Het aggregereert een verzameling van voorspellende modellen (die in deze context *decision trees* zijn) om zodanig het best

voorspellende model te vinden. Dit model wordt op een iteratieve wijze opgebouwd, om zodoende te leren wat het best classificerende model is.

BERT

BERT-based modellen zijn relatief nieuwe *machine learning*-modellen die specifiek zijn gericht op taal (Devlin et al., 2018). Deze modellen zijn doorgaans getraind op omvangrijke collecties aan teksten, zoals Wikipediapagina's en de collectie van Google Books. Hiermee leert het model impliciet allerlei kennis over taal- en woordgebruik in deze documenten. Daarbij leert BERT – in tegenstelling tot Word2Vec-representaties – ook verbanden tussen woorden onderling met de zogeheten Transformer-netwerkarchitectuur. Deze architectuur zorgt dat het model op een lange termijn de context van een eerdere zin of paragraaf onthoudt. In dit onderzoek maken we gebruik van een specifiek Nederlandstalig BERT-based-model: 'robert-v2' (Delobelle et al., 2020).

Bi-GRU

Een *Bidirectional Gated Recurrent unit* (Rana, 2016), ofwel een Bi-GRU, ten slotte, is een neuraal netwerk dat een intern 'langetermijngeheugen' heeft die reeksen van inputs kan verwerken. In tegenstelling tot het BERT-model maakt een Bi-GRU geen gebruik van een Transformerarchitectuur, waarbij hij de context van een eerdere zin/paragraaf niet onthoudt. Het trainen van een Bi-GRU op eigen *embeddings* vereist echter aanzienlijk minder computerkracht dan het trainen van bijvoorbeeld een BERT-model.

3.2.2 Evaluatiemaatstaven

Nadat de modellen getraind zijn moeten ze onderworpen worden aan evaluatiemaatstaven – op deze manier kunnen wij objectief bepalen wat het best classificerende én presterende model is. Dit toetsen we op basis van de test set; dat zijn dus voorbeelden die het model nog nooit heeft gezien. Voor dit onderzoek hebben wij de volgende drie maatstaven gehandhaafd:

- *Precision*: Gegeven een correcte classificatie van een instantie, hoe vaak classificeert het model dan op een juiste manier?
- *Recall*: Gegeven het correct geclassificeerde instanties (*true positives*), wat is het percentage dat daadwerkelijk juist is voorspeld? De recall wordt door de volgende berekening bepaald: $\text{recall} = \frac{TP}{TP+FN}$
- *F1-score*: De F1-score is gebaseerd op de gemiddelde score gegeven door precision en recall, die door de volgende berekening wordt bepaald: $F1 = 2 * \frac{\text{precision} * \text{recall}}{\text{precision} + \text{recall}}$

3.2.3 Evaluatie classificatiemodellen

Tabel 3 toont de resultaten voor het classificeren van een bericht als antisemitisch/niet-antisemitisch. Omdat er een behoorlijk scheve verhouding bestaat tussen het aantal antisemitische en niet-antisemitische uitingen (ongeveer 10% van de dataset is door ons

gelabeld als antisemitisch), geven we de *precision*-, *recall*-, en F1-score voor het classificeren van niet-antisemitische en antisemitische uitingen apart weer.

Zoals we in de tabel kunnen zien, blijken alle modellen heel accuraat in het classificeren van niet-antisemitische uitingen: de twee beste modellen hebben een F1-score van 0.96, terwijl de slechtste score slechts 0.02 punten lager is. De moeilijkheid van deze classificatietaken zit dan ook niet in het aanwijzen van uitingen die door ons als niet-antisemitisch zijn gecodeerd, maar juist in het aanwijzen van het – relatief beperkte – aantal antisemitische uitingen.

Als we naar die scores kijken, zien we al aanmerkelijk grotere verschillen. Opvallend hierbij is dat het model dat conventioneel het hoogst scoort op classificatietaken – *robbert-v2* – in dit geval relatief slecht scoort: van alle modellen heeft dit model de een-na-laagste F1-score; aanmerkelijk lager dan ons baseline-model (het logistische regressiemodel op basis van de *bag-of-words* representatie). Een verklaring hiervoor kan mogelijk zijn dat woorden rondom corona ook in de context van onze dataset een belangrijke rol spelen, en dit specifieke model getraind is op teksten die dateren voor de intrede van het coronavirus. De pandemie kan een dusdanige impact hebben gehad op ons dagelijkse taalgebruik, waarbij dit oudere model hier mogelijk moeite mee had om ermee om te gaan.

Het best scorende model is het *Bi-GRU*-model op basis van *word embeddings* getraind op de complete dataset van 1.8 miljoen berichten. In tegenstelling tot *robbert-v2* is er in dit model – doordat het gebruik maakt van *word embeddings* getraind op teksten ná corona – wél meer informatie over hoe woorden rondom het coronavirus worden gebruikt, geïncorporeerd. Het model haalt een F1-score van 0.70. Dit kan, zeker in vergelijking met vergelijkbare classificatietaken van haatberichten in Nederlands (Van Hee et al., 2018; Veerbeek, 2021a), gezien worden als een redelijk tot goede classificatiescore en aanzienlijk beter dan een willekeurige baseline.

Tabel 3. Resultaten van de verschillende modellen en features voor het classificeren van antisemitische uitingen. Het model dat blauw gemarkeerd is, is het best scorende model wanneer we kijken naar de gewogen F1-score.

Model	Features	Niet-antisemitisch			Antisemitisch		
		Precision	Recall	F1	Precision	Recall	F1
LR	BoW	0.97	0.94	0.95	0.59	0.77	0.67
	BoW +W2V	0.97	0.87	0.92	0.41	0.79	0.54
LGBM	BoW+W2v	0.96	0.96	0.96	0.65	0.69	0.67
Bi-GRU	W2v	0.97	0.95	0.96	0.64	0.76	0.70
Robbert-V2		0.96	0.92	0.94	0.53	0.73	0.61
Muntje opgooien		0.89	0.50	0.64	0.11	0.51	0.18

Toch is zelfs het best scorende model zeker niet foutloos: van alle uitingen die het model als antisemitisch heeft geclassificeerd, is ongeveer 64% door een van onze codeurs ook als zodanig gezien, en van alle antisemitische uitingen die door de codeurs zijn gecodeerd, is 76% ook door het model herkend.

Om te zien welke gevolgen dit heeft voor onze analyse, is het goed om te kijken naar de ‘fouten’ die het model heeft gemaakt; naar de uitingen waar het model een ander label toekent dan een menselijke codeur. We kunnen hierbij twee vormen van classificatiefouten onderscheiden: 1) gevallen waar een menselijke codeur een uitspraak als antisemitisch zag en het model *niet*, en 2) gevallen waar een model een uitspraak als antisemitisch zag, maar de menselijke codeur niet. Classificatiefouten van de eerste categorie komen ruwweg op vijf manieren voor:

1. Subtiele vormen van antisemitisme
2. Lange berichten (vooral op Facebook)
3. Contextafhankelijke vormen van antisemitisme
4. Labelfouten van de menselijke codeur
5. Onbegrijpelijke misclassificaties

Onder subtiele vormen van antisemitisme verstaan we antisemitische uitingen waar bepaalde tekstuele nuances de doorslag geven of een bericht als antisemitisch is gecodeerd of niet. Dit betreft bijvoorbeeld een bericht waarin kritiek op Israël geuit en waar een tegenstelling tussen ‘echte Joden’ en ‘zionisten’ wordt gemaakt, terwijl er niet noodzakelijk negatief over Joodse mensen wordt gesproken. Of het betreft complottheorieën rond de Rothschilds of George Soros, waarin niet expliciet over een ‘globalistische elite’ wordt gesproken, maar wel het idee van een ‘agenda’ wordt geïmpliceerd. In het verlengde hiervan liggen ‘lange’ berichten van meerdere alinea’s, die we vooral op Facebook en blogs vinden, en waarvan maar een enkele zin daadwerkelijk als antisemitisch kan worden gezien. Dergelijke subtiliteiten blijken voor het model nog moeilijk op te pakken, zeker omdat het merendeel van het bericht niet zozeer antisemitisch is.

Ook contextafhankelijke vormen van antisemitisme zijn soms nog moeilijk op te pakken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een bericht als: ‘@leondewinter waarom ga je niet met pensioen of verhuis naar Israel’, waarbij we niet uitsluitend op basis van de tekst kunnen beoordelen of een uiting antisemitisch is of niet – hiervoor hebben we kennis nodig van wie Leon de Winter is, van het bredere draadje waarin dit bericht is geplaatst, enzovoorts.

Tenslotte zien we nog twee vormen van classificatiefouten waarin we evidente afwijkingen zien van de classificatiemaatstaven zoals we die in het begin van het hoofdstuk hebben uitgezet: dit betreffen labelfouten van de menselijke codeur, en onverklaarbare misclassificaties van het model. In het eerste geval heeft een menselijke codeur een bericht als antisemitisch gecodeerd, maar blijkt dit bij nader inzien – volgens onze eigen normen – niet terecht.

Onbegrijpelijke misclassificaties van het model zijn, ten slotte, uitingen die het model niet als antisemitisch heeft geclassificeerd, maar het zeer evident wél zijn. Dit betreft een uitspraak als ‘jy kanker Jood’, of een bericht waarin wordt gesteld dat Joden de wereld beheersen en nog maar

één doel hebben: ‘Alle christenen de dood injagen’. Ongeveer 1 op de 5 misclassificaties (en dus niet zozeer van alle classificaties) van de eerste categorie is zo’n onverklaarbare misclassificatie.

Daarnaast zijn er nog misclassificaties waarbij een uiting door menselijke codeurs niet als antisemitisch werd gezien, maar wél door het model. Hier kunnen we ruwweg vier soorten van onderscheiden:

1. Voorzichtigheid tijdens het labelen
2. Ironie
3. Labelfouten van de menselijke codeur
4. Onbegrijpelijke misclassificaties

De eerste soort misclassificaties is vergelijkbaar met subtiele vormen van antisemitisme die het model juist niet heeft herkend, maar waarbij het kwartje de andere kant op valt. Dit betreft een bericht als ‘Soros....het ergste soort vergif dat er op twee benen rondloopt.....al die pro-soros lui zijn gekocht, hebben hun ziel verkocht’, waarbij de menselijke codeur in dit geval – hoe haatdragend dit bericht ook is – het antisemitisch element hier niet duidelijk genoeg vond om het als zodanig te annoteren.

Een tweede soort misclassificatie zien we specifiek bij uitingen die het model onterecht als antisemitisch heeft gecodeerd: ironische berichten. Hieronder valt bijvoorbeeld het bericht ‘Het is een veganistisch-zionistisch complot!’, waarbij de combinatie veganistisch en zionistisch dusdanig vervreemdend is dat een menselijke lezer al snel zou zien dat dit ironisch bedoeld is. Dat is voor het model minder duidelijk. Ten slotte komen bij berichten die onterecht als antisemitisch zijn gecodeerd (net als bij berichten die onterecht als niet-antisemitisch zijn gecodeerd) ook labelfouten van de menselijke codeur en onbegrijpelijke misclassificaties voor. Ook bij dit type misclassificaties valt ongeveer één op de vijf uitingen onder een onbegrijpelijke misclassificatie.

Het zijn dus, kunnen we op basis van een voornamelijk kwalitatieve inspectie van de misclassificaties concluderen, vooral de subtielere vormen van antisemitisme waar het model moeite mee heeft. Daarbij valt het kwartje soms net de ene kant op, en soms net de andere kant op. En dat is misschien ook niet heel gek: ook menselijke codeurs zijn het – zoals we zagen aan het begin van dit hoofdstuk – niet altijd met elkaar eens of een bericht antisemitisch is. Dan zou het vreemd zijn wanneer we dat van een computermodel wel zouden verwachten. Voor onze analyse betekent dat vooral dat het model wel degelijk vruchtbaar kan ingezet worden om algemene patronen op het sporen, om trends te bespeuren en grotere groepen te vergelijken; maar dat er op het individuele, niet-geaggregeerde niveau enige terughoudendheid op zijn plaats is in de interpretatie van de classificaties van het model.

Waar we bij de classificatie van antisemitische en niet-antisemitische uitingen zagen dat de modellen vooral moeite hadden met het accuraat classificeren van antisemitische uitspraken (wat in de lijn der verwachting lag omdat niet-antisemitische uitingen in onze dataset ongeveer 10 keer zo vaak voorkomen als antisemitische uitingen), zien we in de scores van de modellen

die classificeren op een antisemitische uiting *impliciet* of *expliciet* is (zie Tabel 4) een veel meer gebalanceerd beeld. Over het algemeen zijn alle modellen aanzienlijk beter dan een willekeurige baseline, en liggen de F1-scores vrij hoog.

Tabel 4. Resultaten van de verschillende modellen en features voor het classificeren van impliciete of expliciete antisemitische uitingen. Het model dat blauw gemarkeerd is, is het best scorende model wanneer we kijken naar de gewogen F1-score.

Model	Features	Impliciet			Expliciet		
		Precision	Recall	F1	Precision	Recall	F1
LR	BoW	0.86	0.79	0.83	0.69	0.78	0.73
	BoW +W2V	0.87	0.71	0.78	0.62	0.81	0.71
LGBM	BoW+W2v	0.87	0.86	0.86	0.76	0.78	0.77
Bi-GRU	Wv2	0.94	0.79	0.86	0.72	0.92	0.81
Robbert-V2		0.85	0.92	0.88	0.73	0.57	0.64
Muntje opgooien		0.63	0.49	0.55	0.37	0.51	0.43

De verschillen tussen de F1-scores van de modellen komen in hoge mate overeen met de verschillen die we zagen in Tabel 3. Ook hier valt de score van het nieuwste model, robbert-v2, behoorlijk laag uit, en is het zelfs het slechtst presterende model van alle modellen die we hebben getoetst – op de willekeurige baseline na, uiteraard. Het Bi-GRU-model scoort wederom het best, en dit is dan ook het model dat we in dit onderzoek zullen inzetten om het online antisemitisme in kaart te brengen.

3.3 Analysemethode

Nu in de vorige paragraaf is gebleken dat we antisemitisme met voldoende accuratesse automatisch kunnen opsporen om zinnige kwantitatieve, *geaggregeerde* analyses uit te voeren op onze dataset, gaan we in deze laatste methodologische paragraaf dieper in op onze daadwerkelijke analysemethode. Met andere woorden: met de Bi-GRU-modellen die in de vorige paragraaf als beste uit de verf kwamen kunnen we antisemitisme goed automatisch opsporen, maar hoe kunnen we daarmee een indicatie krijgen van online antisemitisme in 2020?

Voor alle platformen hanteren we twee kerncijfers: het absolute aantal antisemitische berichten en het relatieve aantal antisemitische berichten die met behulp van onze methode zijn opgespoord. Het absolute aantal antisemitische berichten geeft een zeer ruwe indicatie – maar toch relatief informatieve – van de totale omvang van antisemitisme online. Deze indicatie beschouwen we als bijzonder ruw, omdat de verhouding tussen de grootte van onze steekproeven en de omvang van de populatie (in statische, niet in demografische zin) per

platform sterk verschilt. Bij Twitter veronderstellen we, bijvoorbeeld, dat de omvang van onze dataset – uitgezonderd afbeeldingen en afgesloten accounts – behoorlijk dicht bij de totale omvang van de populatie ligt, terwijl we voor Facebook, YouTube en ook weblogs nadrukkelijk uitsluitend met beperkte steekproeven kunnen werken. De indicaties van de absolute aantallen die we voor dergelijke platformen presenteren, moeten dan ook beschouwd worden als een substantiële onderrapportages van de daadwerkelijke aantallen.

Doorgaans veel zinniger is het dan ook om te kijken naar het *relatieve* aantal antisemitische berichten. Hierbij drukken we de omvang van antisemitische uitingen uit in percentages; als het aandeel antisemitische berichten ten opzichte van het totaal aantal berichten in onze dataset. Hiermee kunnen we op een robuustere manier vergelijken hoe sterk het antisemitisme leeft op de verschillende platformen, en houden we rekening met de wisselende verhoudingen tussen platformen. Een belangrijke kanttekening daarbij is wel dat we niet kijken naar het totale aantal berichten dat *in algemene zin* op dat platform wordt geplaatst, maar naar het aantal berichten in onze dataset. Dat betekent dus dat wanneer wij zeggen dat 10% berichten in onze dataset op een bepaald platform antisemitisch is, dit een percentage betreft van alle berichten die aan één van onze zoektermen voldoet die in het tweede hoofdstuk zijn toegelicht. Met andere woorden: het gaat hier dus om het aandeel antisemitisch uitingen ten opzichte van berichten die in brede zin over Joodse mensen, antisemitisme of bijvoorbeeld Israël gaan.

Naast de kerncijfers per platform – de absolute en relatieve aantallen antisemitische uitingen, en het aandeel van expliciete en impliciete uitingen – voeren we per platform een aantal platformspecifieke analyses uit. Met deze platformspecifieke analyses proberen we zo veel mogelijk recht te doen aan de verschillende karakteristieken van elk platform; aan de zogeheten *affordances* van de platformen. Waar Twitter zich bijvoorbeeld gemakkelijker laat analyseren als een interactienetwerk, ligt dit bij een platform als YouTube veel minder voor de hand. Met deze platformspecifieke analyses – die wij per platform nader toelichten in het volgende hoofdstuk – trachten we een beter beeld te krijgen van waar (en op welke manier) antisemitisme zich voordoet op de desbetreffende platformen: in welke groepen, deelpublieken, of kanalen vinden we veel antisemitische berichten? Hoe verhouden die groepen zich tot elkaar? En hoe verschillen de antisemitische uitingen tussen groepen? Waar we met de platformspecifieke analyses vaak al een stevige *kwalitatieve* indruk krijgen van het soort antisemitisme dat op de verschillende platformen voorkomt, valideren we deze *kwalitatieve* impressies door *kwantitatief* te kijken naar de verschillende soorten antisemitisme zoals we die in de derde lijn van ons classificatieschema hebben uiteengezet.

Tenslotte voeren we voor elk platform een tijdsanalyse uit. Hierbij analyseren we in hoeverre het aantal antisemitische uitingen onderhevig is aan verandering over tijd. Zien we bijvoorbeeld na de coronacrisis een toename in het aantal antisemitische berichten, of juist een afname? We onderzoeken dit door het aantal antisemitische berichten te groeperen per week, waarbij we wederom zowel aandacht hebben voor het absolute aantal antisemitische berichten, als het aandeel van antisemitische berichten per week.

Vanwege de beperkte vergelijkbaarheid tussen de verschillende platformen – waarbij onze dataset van Twitter is aanzienlijk meer compleet dan die van Facebook – bespreken we de

kerncijfers in de resultaten in eerste instantie per platform apart. In de conclusie zullen we bevindingen in beperkte mate met elkaar vergelijken.

3.4 Privacyoverwegingen

Dit onderzoeksonderwerp – antisemitisme – heeft een gevoelig karakter. Iedereen heeft recht op bescherming van zijn persoonsgegevens. Dit geldt ook voor personen die online actief zijn in sociale media. Het is daarom van belang om de privacy van de besproken individuen te waarborgen. We hebben een aantal stappen ondernomen om dit onderzoek zo veilig en verantwoord mogelijk uit te voeren. Het primaire doel van dit onderzoek is om grote trends in antisemitische uitingen in kaart te brengen, niet om individuele personen uit te lichten. We spreken daarom in dit rapport enkel in termen van groepen, clusters of pagina's. Uitzonderingen hierop zijn publieke figuren, zoals politici, opiniemakers en BN'ers. Zij kunnen wel worden benoemd (NVJ, n.d.). De data die zijn gebruikt in dit onderzoek zijn opgeslagen op een beveiligde server van Universiteit Utrecht. Alleen de bij dit onderzoek betrokken onderzoekers hebben toegang tot de datasets. Een data protection impact assessment (DPIA) is uitgevoerd in het kader van dit onderzoek. De data zijn niet gedeeld met het CIDI of andere partijen en dit zal ook in de toekomst niet gebeuren.

4. Analyse

In dit hoofdstuk richten we ons op de afzonderlijke onderzochte platformen. We doorlopen de platformen in aflopende volgorde van grootte van de datasets. In de conclusie vergelijken we de bevindingen van de afzonderlijke analyses.

4.1 Twitter

Van de 1.486.948 Twitterberichten in onze dataset, zijn er **187.668** als antisemitisch aangemerkt. Dat komt neer op 12,6% van de berichten in de dataset. Van deze antisemitische berichten zijn er **165.524** (88%) aangemerkt als een impliciete vorm van antisemitisme, en **22.144** (12%) als een expliciete vorm van antisemitisme.

In tegenstelling tot de meeste platformen die in dit onderzoek aan bod komen, zijn gebruikers op Twitter niet automatisch ingedeeld in afgebakende groepen. Iedere gebruiker heeft de mogelijkheid om andere individuele gebruikers te volgen en hiermee een eigen ‘contenttijdlijn’ samen te stellen. Door deze op individuen gerichte platformstructuur is het niet direct mogelijk om antisemitische activiteit per groep te identificeren. We onderwerpen de data daarom aan een netwerkanalyse, waarin onderlinge interacties tussen gebruikers worden gebruikt om deelpublieken in het Twitter-debat te identificeren. Het is mogelijk om een netwerk op verschillende manieren te representeren. Zo zouden we ervoor kunnen kiezen om gebruikers met elkaar te verbinden wanneer ze elkaar in een tweet hebben aangehaald (een *mention*), wanneer een gebruiker een ander volgt, of wanneer de gebruiker een bericht van een ander liket. We kiezen er echter voor om retweets als basis van de verbindingen tussen gebruikers te nemen. Retweets zijn doorgaans een sterke indicator voor instemming; het geretweete bericht wordt door de gebruiker direct gedeeld op zijn/haar profiel. Door een netwerk van retweets in kaart te brengen krijgen we daarom doorgaans inzicht in ideologisch homogene groepen van gebruikers.

Figuur 2 en 3 representeren het netwerk van Twitter-gebruikers op basis van onderlinge retweets. Dit netwerk is gegenereerd op basis van alle tweets in de dataset. Iedere gebruiker in dit netwerk wordt gerepresenteerd door een *node* (een cirkel). Verbindingen tussen gebruikers worden aangetoond met een *edge* (een lijn). In deze netwerken representeren de verbindingen een retweet. Wanneer gebruiker A een bericht van gebruiker B retweet, worden hun nodes verbonden door middel van een lijn in het netwerk.

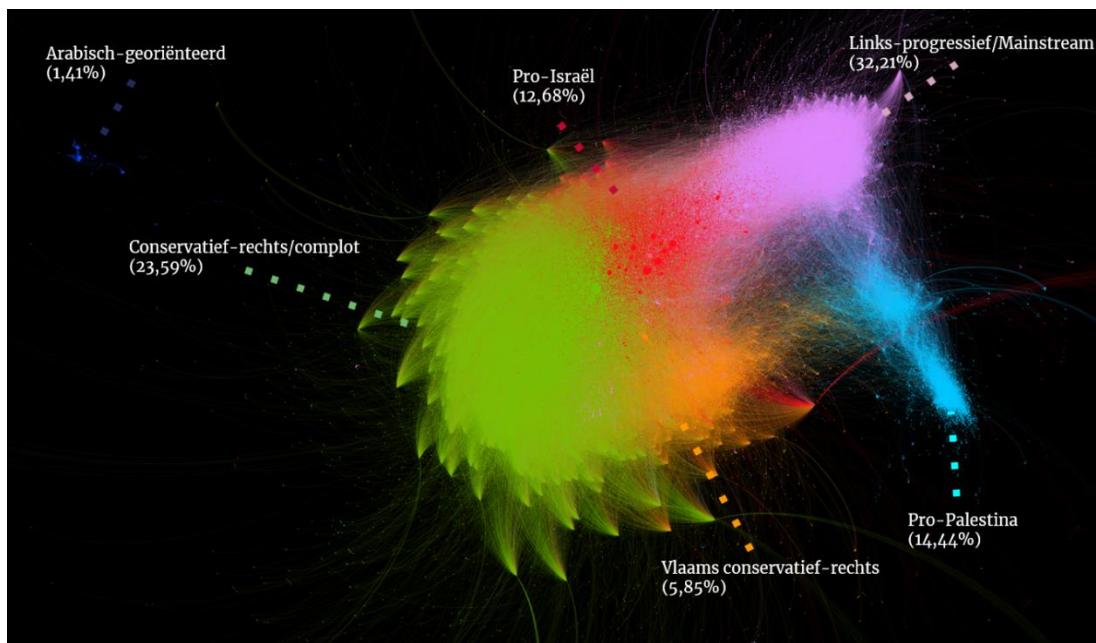
Om deelpublieken binnen het netwerk te identificeren voeren we een modulariteitsanalyse uit (Blondel et al. 2008). Dit algoritme deelt het netwerk op in clusters op basis van onderlinge activiteit tussen gebruikers, weergegeven met kleuren in Figuur 2. Door een kwalitatieve analyse van de meest prominente accounts en berichten binnen deze clusters (dit zijn de gebruikers/berichten die het vaakst worden geretweet) kunnen we de groep typeren. Wanneer we in een cluster bijvoorbeeld de accounts van rechts-populistische en conservatieve politici als Thierry Baudet en Geert Wilders aantreffen, en zien dat zij binnen dit cluster veel interacties

hebben met bekende complotdenkers en rechtse opiniemakers, labelen we het cluster als 'Rechts-conservatief en complot'. Op deze wijze identificeerden we de volgende zes hoofdclusters:⁴

1. **Links-progressief/Mainstream. 24.636 accounts, 32,21% van het netwerk.** In dit cluster treffen we gebruikers variërend van geëtableerde nieuwskanalen en journalisten (onder meer NOS, RTL, *Parool*), wetenschappers (e.g. IISG-directeur Leo Lucassen, historicus Pieter Gerrit Kroeger) tot aan blogger Peter Breedveld (*Frontaal Naakt*).
2. **Conservatief-rechts en complot. 18.039 accounts, 23,59% van het netwerk.** Dit zeer actieve cluster wordt gedomineerd door een conservatief-rechts geluid, gecombineerd met een opvallend grote hoeveelheid complotdenkers. We vinden hier onder meer politici als Geert Wilders en Thierry Baudet, opiniemaker Joost Niemoller en een brede selectie aan (anonieme) accounts die complottheorieën delen.
3. **Pro-Palestina. 11.048 accounts, 14,44% van het netwerk.** Gebruikers binnen dit cluster delen een pro-Palestina-geluid, veelal zichtbaar door het vele gebruik van 'Free Palestina' in profielomschrijvingen en berichten. Binnen het cluster zijn weinig grote accounts te vinden.
4. **Pro-Israël. 9.702 accounts, 12,68% van het netwerk.** In deze groep vinden we accounts van Nederlandse belangenbehartigers van Israël en de Joodse gemeenschap, zoals het CIDI, de nieuwswebsite Joods.nl en Joop Soesan.
5. **Vlaams conservatief-rechts. 4.472 accounts, 5,85% van het netwerk.** Dit cluster representeert de Vlaamse conservatief-rechtse gemeenschap. Hier treffen we onder meer Sam van Rooy en Filip Dewinter van Vlaams Belang, en een grote hoeveelheid opiniemakers en gebruikers die complottheorieën delen.
6. **Arabisch-georiënteerd. 1.080 accounts, 1,41% van het netwerk.** Dit kleine cluster bestaat uit een groep Nederlandse accounts die veelal in het Arabisch tweeten en die slechts in een zeer korte periode actief waren. Het centrum van dit cluster wordt gevormd door het inmiddels verwijderde account @Fellini1375, die een *viral* tweet plaatste (waarover later meer). Veel van de accounts in dit cluster tweeten doorgaans in het Arabisch.

De overig +/- 10% van het netwerk bestaat uit losstaande accounts of insignificant kleine clusters, en zijn daarom uit de visualisatie gefilterd.

⁴ Belangrijk om in deze context te benadrukken is dat de gebruikers die we in elk van deze clusters aantreffen niet noodzakelijk ook antisemitische berichten plaatsen. Dat we bepaalde gebruikers hier zien, markeert vooral dat ze een prominente stem vertegenwoordigen binnen het algemene debat rondom Israël, antisemitisme en Jodendom.



Figuur 2. Retweetnetwerk van de Twitter-data. De nodes representeren individuele gebruikers, lijnen tussen nodes representeren retweets. De kleuren tonen clusters van gebruikers. Het netwerk bestaat uit 70.522 accounts met 504.268 onderlinge verbindingen uit de OBI4wan-dataset.

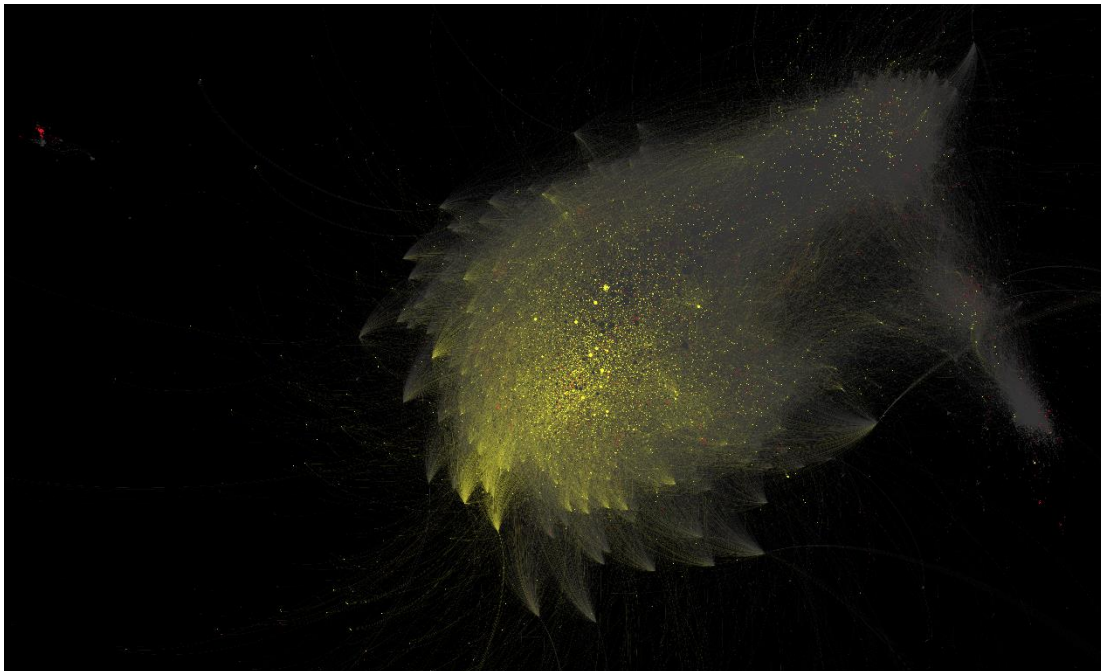
De positie van de nodes in het netwerk is bepaald door het ForceAtlas2-algoritme (Jacomy et al. 2014). Dit algoritme past een 'zwaartekracht' toe op het netwerk, waardoor nodes met sterke onderlinge verbindingen (in ons geval: retweets) tot elkaar worden aangetrokken, terwijl nodes die weinig verbindingen hebben worden afgestoten. Nodes die dicht bij elkaar staan hebben dus veel verbindingen met nodes in hun directe omgeving. Ditzelfde geldt voor de positie van clusters; wanneer clusters dicht bij elkaar liggen of in elkaar overlopen, hebben deze relatief veel onderlinge verbindingen. In andere woorden: hoe dichter accounts en clusters zich bij elkaar bevinden, hoe vaker deze gebruikers elkaar retweeten. Met deze kennis in het achterhoofd vallen een aantal zaken op.

Het groene cluster 'Conservatief-rechts/complot' is in het aantal gebruikers kleiner dan het roze 'Links-progressief/Mainstream', maar beslaat een grotere oppervlakte in het netwerk. De verklaring hiervoor vinden we in een grote hoeveelheid accounts die relatief zwakke verbindingen in het conservatieve cluster hebben. Aan de randen van het groene cluster zien we dat de afstand tussen accounts vrij groot is. Aan deze randen treffen we accounts die een radicaal geluid representeren – het anti-establishmentsentiment dat in dit hele cluster zichtbaar is, is bij de gebruikers die in de periferie van het cluster zitten veruit het sterkst aanwezig. Ook bespreken deze gebruikers aanzienlijk veel complottheorieën. Hoe dichter bij het centrum van het cluster, des te gematigder blijkt het geluid. Toch vormen deze accounts gezamenlijk een cluster, omdat er veel onderlinge verbindingen zijn tussen het gematigde centrum en de radicale buitenflanken. Het roze links-progressieve cluster is een stuk hechter

verbonden, waardoor de afstand tussen accounts korter is en de groep kleiner oogt – het cluster is compacter. Dit suggereert dat de inhoudelijke verschillen in dit cluster kleiner zijn dan die in het conservatief-rechtse cluster.

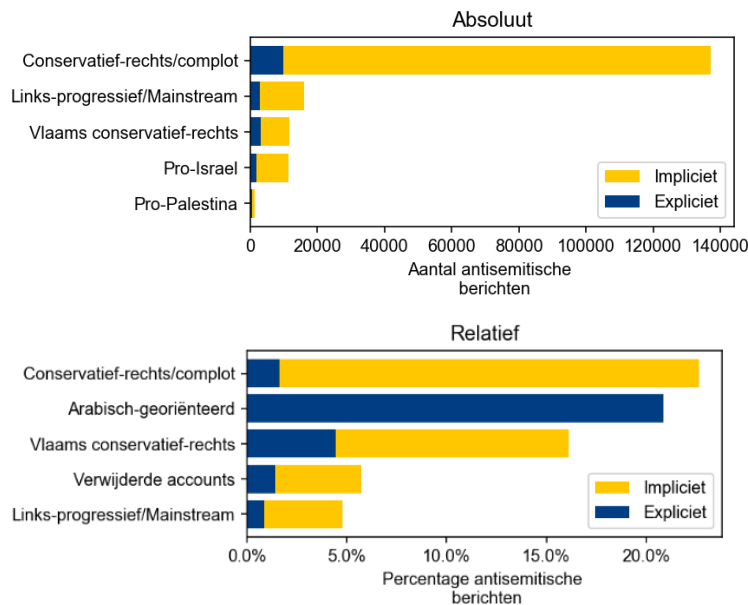
Het Israël-cluster heeft de meest nauwe verbindingen met de groep rechts-conservatieve gebruikers, terwijl het pro-Palestina-cluster meer aansluiting vindt bij het links-progressieve/mainstream cluster. De locaties van de pro-Israël- en pro-Palestina-clusters weerspiegelen hiermee in brede zin de situatie in de Nederlandse politiek. Hierbij valt wel op dat de verbindingen tussen het pro-Israël- en linkse cluster ook sterk zijn. In de overgang tussen deze twee clusters treffen we (oud-)politici als Gert-Jan Segers (CU), Lodewijk Asscher (PvdA) en Han ten Broeke (VVD), De Balie-directeur Yoeri Albrecht en NIW-hoofdredacteur en oud-CIDI-directeur Esther Voet. De onderlinge verhoudingen van deze clusters en individuele accounts geven ons inzicht in welke gebruikers en groepen elkaars berichten vaak retweeten en hiermee dus verder 'uitversterken'.

Een opvallende verschijning is het zeer kleine cluster 'Arabisch-georiënteerd', dat bijna geheel losstaat van de rest van het netwerk. Dit kleine groepje gebruikers is, zoals we verderop in dit hoofdstuk zien, slechts zeer kort actief in 2020, maar post en retweet in deze periode wel opvallend veel expliciet antisemitische berichten (Figuur 4). Deze groep staat bijna volledig los van de rest van het netwerk, wat betekent dat gebruikers in het Nederlandse debat vrijwel geen interacties met de gebruikers binnen dit cluster aangaan.



Figuur 3. Retweetnetwerk van de Twitter-data. De nodes representeren individuele gebruikers, verbindingen tussen nodes representeren retweets. De kleuren tonen of een account een als

antisemitisch geclassificeerd bericht heeft gepost. Grijs = geen antisemitische uiting; geel = impliciet antisemitische uiting; rood = expliciet antisemitische uiting. Het netwerk bestaat uit 70.522 accounts met 504.268 onderlinge verbindingen uit de OBI4wan-dataset. 7.321 van deze accounts hebben een als antisemitisch geclassificeerd bericht geplaatst. Zoom in op de afbeelding om de rode nodes beter te kunnen onderscheiden.



Figuur 4. Het aantal antisemitische berichten per Twittercluster

In Figuur 3 zijn de accounts in het netwerk gekleurd op basis van het al dan niet plaatsen van als antisemitisch geclassificeerde berichten. Grijs accounts hebben geen antisemitische uitingen gedaan, gele accounts hebben minstens één impliciet antisemitisch bericht geplaatst en rode accounts postten minstens één expliciet antisemitisch bericht. Direct valt op dat de accounts die antisemitisch geclassificeerde tweets hebben gepost zich concentreren in het cluster 'Conservatief-rechts', waar 22,6% van de berichten als impliciet of expliciet antisemitisch geclassificeerd is (Figuur 4). Hoewel we eerder constateerden dat de meest extreme geluiden in dit cluster zich aan de randen bevinden, zien we dat antisemitische content door gebruikers in het hele cluster wordt gedeeld. Ook in het centrum van het cluster, waar de accounts van prominente populistische politici zich bevinden, constateren we een hoge concentratie van impliciet en expliciet antisemitische berichten. De centrale positie van deze gebruikers duidt erop dat zij veelvuldig worden geretweet door andere invloedrijke gebruikers en hiermee een zeer prominente positie in het netwerk innemen. Wanneer we kijken naar de gebruikers die deze berichten plaatsen, blijken dit voornamelijk opiniemakers (zoals de inmiddels van Twitter verwijderde @superjan) en "gewone" individuen te betreffen. Accounts van publieke figuren hebben in onze dataset geen antisemitische berichten geplaatst.

Opvallend is dat het conservatief-rechtse cluster een groot deel antisemitische content kent, terwijl deze – zoals ook eerder aangegeven – sterke verbindingen heeft met het pro-Israël-cluster. De twee meest prominente figuren in dit rechtse cluster, Geert Wilders (PVV) en Thierry Baudet (FvD), profileren zich daarnaast expliciet als pro-Israël (NOS, 2018; Ten Berge, 2021). Ook onder andere gebruikers binnen deze groep treffen we veel steun voor Israël aan, wat onder meer zichtbaar wordt door de inclusie van een emoji van de Israëlische vlag in accountnamen of profielomschrijvingen. Hoe is het hoge aandeel antisemitische berichten in deze groep dan te verklaren?

Het overgrote deel van de antisemitische classificaties binnen deze groep is impliciet (21%, ten opzichte van 1,6% expliciet). Een kwalitatieve analyse van deze berichten toont opvallend veel berichten die zich keren tegen de Joodse miljardair George Soros. Hem wordt in deze berichten verwittigd dat hij Europa probeert te destabiliseren, onder meer door het financieel steunen van Black Lives Matter en Antifa, het 'sturen' van vluchtelingen en het beïnvloeden van lesmateriaal. Een aantal voorbeelden:

Holy fucking shit, ze hebben een eigen Soros stenenservice daar in Mineapolis blijkbaar.. worden op pallets zo bij de oproerkraaiers neergezet.. maar nee die complotdenkers zijn gek right?

Weet u dat de sponsor van het terroristische #antifa en #blacklivesmatter ook eigenaar is van een Nederlandse schoolboekenleverancier? Fijne gedachte hè?

Opmerkelijk is dat veel van de beschuldigingen aan het adres van Soros te maken hebben met 'linkse' thema's, wat regelmatig ook expliciet door gebruikers wordt benoemd ('Dit zijn de Linkse #Antifas #antifa soldaten in dienst Soros!'). De aantijgingen richting Soros vertonen overeenkomsten met bekende antisemitische narratieven van schaduw machten en wereldelites. Het feit dat veel van dit antisemitisme *verhuld* is, kan verklaren waarom deze berichten niet als tegenstrijdig met het pro-Israël-standpunt wordt ervaren. Niet al het antisemitisme binnen deze groep is echter impliciet. We treffen ook berichten aan die bovengenoemde antisemitische narratieven expliciet uiten, zoals onderstaande voorbeelden:

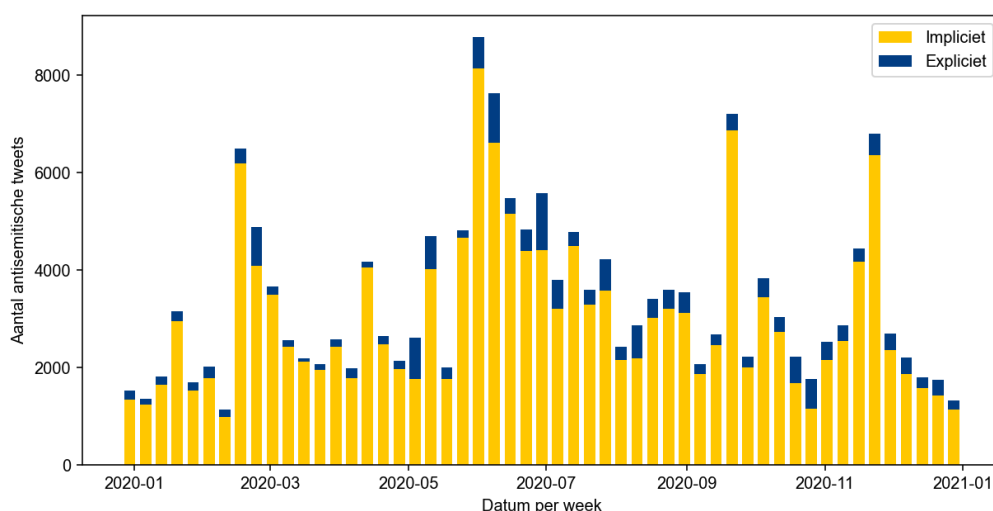
Diversiteit is het toverwoord van deze Volksverrader Maar diversiteit voor wie? Voor Afrika? Voor Azië? De enige landen die moeten worden omgevulkt zijn Blanke landen. Dit is genocide, wij Blanken zijn t slachtoffer van verraders als Timmermans en z n Zionistische poppenspelers

Ashkenazi s. Synagoge van satan... Hier komt term nazi s vandaan. Zijn geen Joden doen zich zo voor. Talmud. = Satanisten. Wake up! Het beest is hier global.

Kijken we naar het relatieve aandeel van antisemitische berichten, dan valt de eerdergenoemde Arabisch-georiënteerde groep op door het hoge aandeel expliciet antisemitische berichten. Deze groep gelovige Nederlandse moslims keert zich in deze berichten uitdrukkelijk tegen het zionisme. Bijna alle activiteit binnen de cluster vond plaats op 15 mei 2020, toen een tweet van het inmiddels verwijderde account @Fellini1375 viral ging:

Zionisten zijn racistische joden die geloven dat andere rassen klootzakken zijn en de dood verdienen De bezetting van Palestina in 1948 is de eerste stap in dit kwaadaardige project de mensen van de wereld zullen lijden zoals de mensen in Palestina, als we niets doen #covid1948

Dit bericht, dat door het model als expliciet antisemitisch is geïdentificeerd, is binnen het cluster bijna 300 keer getweet en is hiermee nagenoeg eigenhandig verantwoordelijk voor het hoge aandeel expliciet antisemitisme in de groep. Ook opvallend is dat het aandeel antisemitische berichten in het cluster 'Pro-Palestina' minimaal is.



Figuur 5. Aantal antisemitische berichten per week op Twitter.

We hebben tot nu toe alle Twitter-berichten van 2020 in één keer behandeld. In Figuur 5 plotten we het aantal als antisemitisch gelabelde berichten per week om inzicht te krijgen in de temporale ontwikkeling van het fenomeen. Zo kunnen we momenten detecteren die een opvallende toename in antisemitische content tonen. Gemiddeld werden er per week 3360 als antisemitisch geïdentificeerde berichten geplaatst. We zien echter een aantal opvallende pieken, waar het aantal berichten toeneemt tot 7.000 of zelfs 9.000 antisemitische berichten. We lichten de berichten rond de vier pieken in bovenstaand figuur nader uit.

1. De week van **17 februari 2020**, 6.498 als antisemitisch herkende berichten: een zoon van George Soros, Alexander, plaatst een foto op Twitter waarop hij poseert met Mark Rutte op de Munich Security Conference.⁵ De foto wordt snel verspreid binnen met name het

⁵ <https://twitter.com/AlexanderSoros/status/1229160951578079234>

conservatief-rechtse cluster, waarbij de vraag wordt gesteld wat Alexander Soros op een EU-top doet en suggesties over omkoping worden gedaan.

Slaaf #Rutte en zootje #Soros op de Security Conference in Munchen #munseconf Wat hebben ze daar bekokstoofd? De veiligheid van de elite zelf? Wat doet master pedofiel #Biden daar? Zelf migranten binnen brengen en dan beginnen over westlessness ? #bilderberg #NWO

2. De weken van **1 en 8 juni 2020**, 16.425 als antisemitisch herkende berichten: meerdere Black Lives Matter-protesten vinden plaats in Nederland. Een aantal tweets waarin Soros als sponsor van ANTIFA wordt genoemd zien veel interacties in de dataset.

Soldaten van links betaald door George Soros en andere elite willen chaos in de USA om de verkiezingen te beïnvloeden.

3. De week van **21 september 2020**, 7.211 als antisemitisch herkende berichten: een aantal ogenschijnlijk ongerelateerde tweets zien bijzonder veel interactie. Bijna al deze tweets suggereren dat Nederlandse politici betrokken zijn bij globale complotten, waarbij de Bilderbergconferentie uitdrukkelijk wordt vernoemd. Deze jaarlijkse geheime conferentie is al jaren een mikpunt voor samenzweringstheoretici (ADL 2007). Een directe aanleiding voor deze beschuldigingen lijkt er niet te zijn.

WAREN HET WEL JODEN WAREN HET GEEN DUITSERS MEN MOET DE JODEN NUET ALTIJD GELOVEN ZE BEZITTEN DE FILM INDUSTRIE TONEEL SPELERS ZIJN HET LAFAARDS LEUGENAARS PASPOORTEN VERWISSELEN IN DE OORLOG IS NIET MOEILIK EN SCHILDERIJEN VERSTOPPEN ENZ ENZ ZE BEZITTEN ALLES

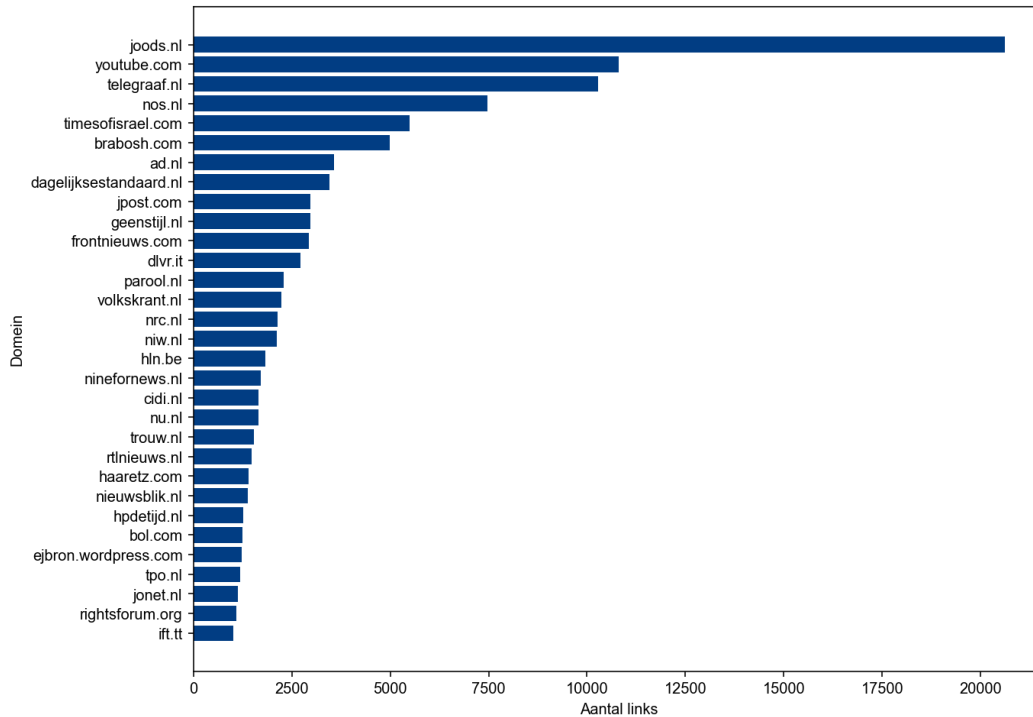
4. De week van **23 november 2020**, 6.795 als antisemitisch herkende berichten: in deze week stapt Thierry Baudet op als partijleider van Forum voor Democratie naar aanleiding van vermeende antisemitische uitspraken. De als antisemitisch geclassificeerde tweets hebben echter voornamelijk betrekking op twee andere thema's: de ontwikkeling van de coronavaccins en de discussie omtrent vermeende fraude met stemmachines bij de Amerikaanse verkiezingen. De populaire tweets suggereren wederom dat politici en media bij een wereldwijd complot betrokken zijn. Veel van deze impactvolle tweets zijn afkomstig van de meermaals veroordeelde complotdenker en Holocaustontkenner Micha Kat.

Of de jood Henry Kissinger die uitlegt hoe joden een wereldregering willen vormen en iedereen tot slaaf willen maken.

Het valt op dat de pieken in antisemitische berichten vrijwel allemaal van doen hebben met suggestieve anti-establishmentberichten. Impliciet antisemitische narratieven rondom politieke beïnvloeding door George Soros en de Bilderbergconferentie zien een grote hoeveelheid interacties in de dataset. Expliciet antisemitische berichten treffen we daarentegen zelden aan tussen de meest populaire berichten. Een mogelijke verklaring hiervoor is de strenge

moderatie door Twitter, die zowel geautomatiseerd als handmatig haatdragende berichten verwijdert. Berichten die enkel suggestief van aard zijn worden niet door het platform gefilterd.

We richten ons tot slot tot de externe links die op Twitter worden gedeeld. Deze geven inzicht in de bredere informatiesfeer waar de gebruikers zich in begeven en welke bronnen hen informeren. Figuur 6 toont alle websites die minstens 1.000 keer zijn gelinkt in een tweet.



Figuur 6. De meest gedeelde links in de Twitter-dataset.

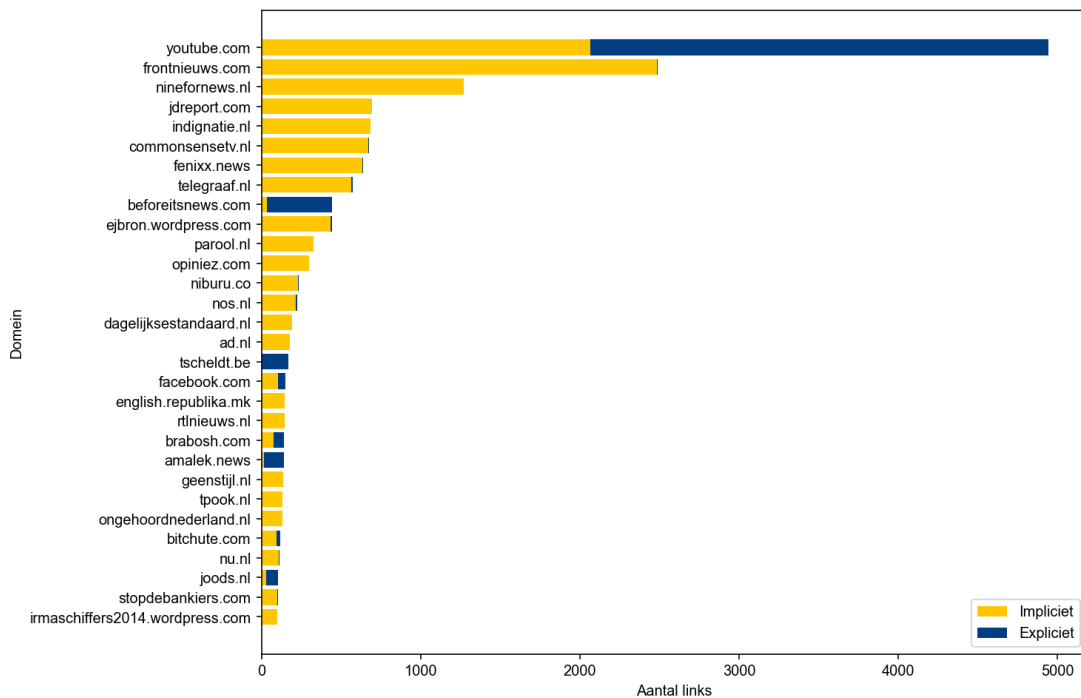
In de lijst met meest gedeelde links zien we een grote diversiteit aan bronnen. Allereerst springt de grote hoeveelheid links naar *Joods.nl* in het oog. De positie van de joodse nieuwssite is gemakkelijk te verklaren: vrijwel ieder bericht dat door deze website wordt geplaatst is gerelateerd aan het onderzoeksonderwerp. Bovendien wordt bijna elke dag minstens één bericht op de site gepost, die door het Twitter-account van de website (@joods) wordt gepromoot. Ook andere joodse websites worden vaak gelinkt: *Brabosh.com* en het Britse *Times of Israel* worden beiden meer dan 5.000 keer gedeeld, het Israëliëse *The Jerusalem Post* ruim 2.500 keer.

We treffen hiernaast veel links naar traditionele nieuwskanalen: onder meer *De Telegraaf*, *NOS*, *AD*, *Parool* en *De Volkskrant* worden veel genoemd. Links naar videoplatform YouTube staan op de tweede plaats. Deze video's zijn direct zichtbaar bij de tweet zelf; gebruikers hoeven Twitter

niet te verlaten om de content van de link te bekijken. Ze functioneren hierdoor anders dan de andere links.

Opvallend is het grote aandeel 'alternatieve' populistisch-rechtse nieuwskanalen. *De Dagelijkse Standaard*, *Frontnieuws*, *Nine For News*, *Nieuwsblik* en *The Post Online*, allen sites met een sterk politiek gekleurde berichtgeving (citaat van de 'Over ons'-pagina op *De Dagelijkse Standaard*: 'Gebalanceerd, maar niet objectief.' (De Dagelijkse Standaard, 2019)), worden allen veel gedeeld binnen de dataset. Deze sites posten veel berichten die als misinformatie of soms regelrecht complotdenken geassocieerd kunnen worden. De meeste links naar deze berichten zijn afkomstig uit het 'Conservatief-rechts/complot'-gebruikerscluster.

Links worden op Twitter zelden zonder context gedeeld. De *framing* rondom een link beïnvloedt de manier waarop de lezer het bijgevoegde bericht benadert. We onderzochten daarom welke websites het vaakst worden gedeeld *in combinatie met* een als antisemitisch geassocieerd bericht (Figuur 7). Hierbij wordt door het model dus niet gekeken naar de inhoud van de link, maar enkel naar het bericht waarmee de link gepaard gaat.



Figuur 7. De meest gedeelde links in combinatie met een als antisemitisch geassocieerd bericht.

YouTube staat bovenaan met veruit de meeste links in antisemitische context. Opvallend is dat het aandeel expliciet antisemitische berichten bij links naar deze site aanzienlijk hoger is dan impliciete. Een groot deel van deze video's is inmiddels van YouTube verwijderd of op privé

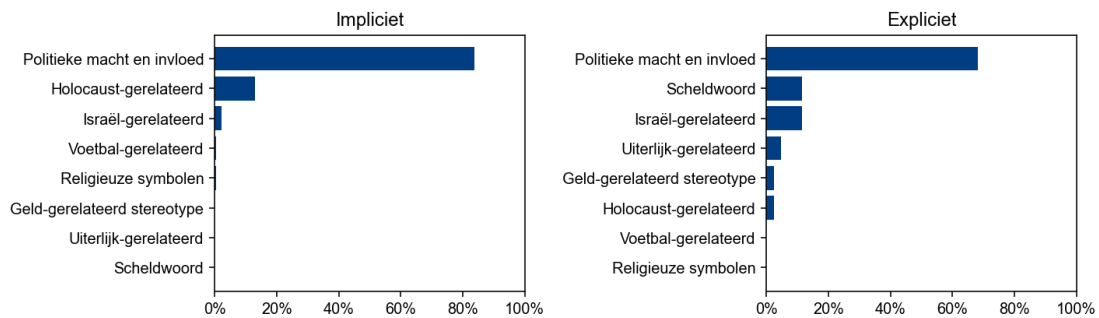
gezet door het desbetreffende kanaal. De tweets die werden geplaatst in combinatie met de video's geven echter een kijkje in hun inhoud, zoals deze voorbeelden illustreren:

... WIJ ZITTEN IN EEN GROTE HYPNOSE SHOW HOLOCAUST CORONA Wat is er aan de hand ..???. Hoe komt het dat wij ons angst laten aanpraten en onze zekerheden laten afpakken .???. Wat zijn de verbale technieken ..???.

EN NATUURLIJK OOK EVEN 1 CHECKEN MET DIE NEPPE KANKER JOOD EIGENLIJK EVEN DIE ALI B EN DIE LIL KLEIN KANKER JOOD IN ELKAAR LATEN TRAPEN

Direct onder YouTube treffen we de rechts-populistische bronnen die we eerder besproken hebben, samen met een aantal sites die niet in het vorige figuur zichtbaar waren maar wel als dusdanig geclassificeerd kunnen worden, zoals *Fenixx.news*, *Indignatie* en *CommonSenseTV*. Deze sites worden vrijwel alleen in impliciet antisemitische context gedeeld. Een uitzondering hierop is de Amerikaanse complotdenkersite *Before It's News*; deze wordt bijna uitsluitend in combinatie met expliciet antisemitische links gedeeld. Antisemitische berichten in combinatie met links naar traditionele nieuwsmedia komen voor, maar zijn zeldzaam.

Tot slot onderzochten we de soorten antisemitisme die op Twitter voorkomen (Figuur 8). Deze analyse bevestigt bovenstaande kwalitatieve observaties: uitingen in de categorie 'Politieke macht en invloed' domineren in de antisemitische uitingen op Twitter. Hieronder vallen de vele complottheorieën omtrent Soros en Bilderberg, die we in onze eerdere analyse meermaals aantreffen. Antisemitische uitingen uit andere categorieën zijn sterk in de minderheid.

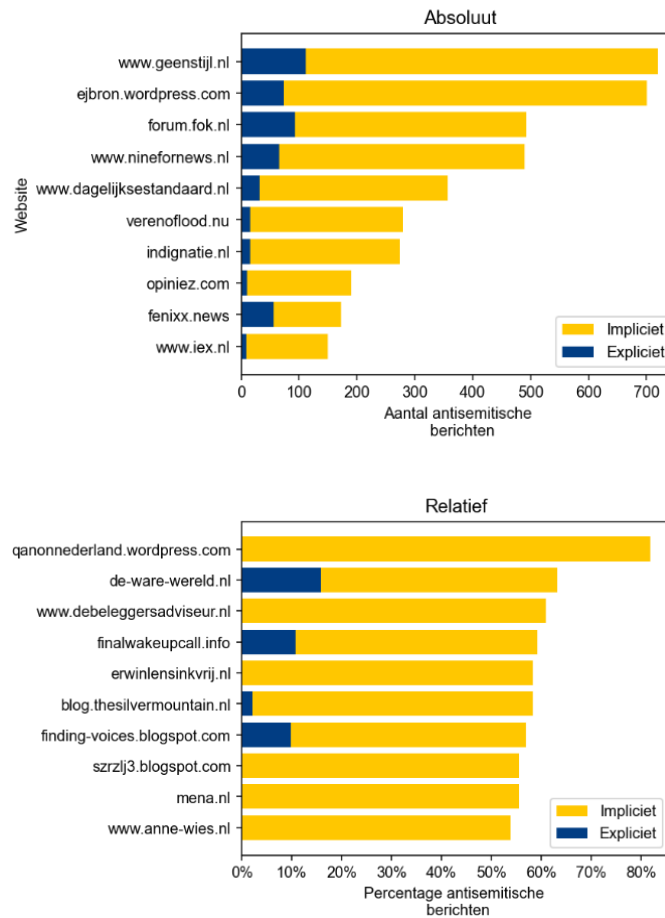


Figuur 8. Aandeel van de verschillende soorten antisemitisme op Twitter, op basis van de handmatig gelabelde dataset.

4.2 Weblogs en sites

In het vorige deel keken we al kort naar de verschillende blogs en websites die op Twitter werden gedeeld. We kijken in dit hoofdstuk inhoudelijk naar een brede selectie blogs, websites en forums. Deze selectie is afkomstig uit de brede data-archieven van OBI4wan, die onder meer nieuwssites, weblogs en forums beslaat. Hoewel het hier een selectie betreft en dus altijd

beperkt zal zijn, bevat de selectie van OBI4wan alle grootste Nederlandse websites, alsmede een grote hoeveelheid kleinere blogs en sites. Onze dataset bevat de tekst van **331.462** berichten en blog- en forumreacties die op **5.667** unieke sites werden geplaatst. Van deze berichten zijn slechts **2,6%** – oftewel **8.684** uitingen – geclassificeerd als antisemitisch; het laagste relatieve aantal van alle onderzochte platformen.



Figuur 9. Weblogs en websites met de meeste antisemitische berichten.

Figuur 9 toont de sites waar de meeste als antisemitisch geclassificeerde berichten werden aangetroffen. Hierbij moet worden opgemerkt dat ook gebruikersreacties onder de berichten zijn meegenomen; forumberichten en reacties onder blogs worden als individuele berichten beschouwd, naast bijvoorbeeld de tekst van een nieuwsbericht of blog. Dit verklaart de prominente posities van *GeenStijl* en het forum van *Fok.nl*, die op respectievelijk plaats één en drie staan. Beide sites hebben hoge bezoekersaantallen en daarmee ook een groot aantal gebruikersreacties. Relatief gezien bevatten deze websites echter nauwelijks antisemitische

content – enkel een klein percentage van de berichten wordt door het model als antisemitisch bestempeld.

Interessanter zijn de relatief kleine websites die een hoog absoluut aantal antisemitische berichten bevatten. We zien in deze lijst een duidelijke overeenkomst met de lijst alternatieve nieuwsmedia en complotsites op Twitter. De antisemitische content op deze sites komt voor het grootste deel uit de reacties die gebruikers achterlaten. Deze berichten blijken niet aan te worden gepakt door de beheerders van de websites; een steekproef van 50 reacties toont dat alle als antisemitisch geclassificeerde reacties nog op de sites zijn te vinden. Opvallend is ook het aantal antisemitische berichten op de beleggerssite *IEX.nl*. Deze blijken na handmatige inspectie allemaal op het forum van de site geplaatst te zijn, en gaan vrijwel uitsluitend over George Soros.

Wanneer we kijken naar het *relatieve* aandeel antisemitische berichten, verandert de lijst compleet. We zien nu vrijwel uitsluitend sites die zich expliciet met samenzweringstheorieën bezighouden. De aandelen antisemitische berichten lopen hier hoog op; in het geval van de blog *qanonnederland.wordpress.com* zelfs tot meer dan 80%. Het overgrote deel hiervan is impliciet. Tussen de "typische" complotsites vallen een aantal sites op. *deBeleggersAdviseur.nl* (tegenwoordig *XEA.nl*) is een blog waarop beleggingsadvies wordt gedeeld. De beheerder van deze site plaatst regelmatig samenzweringstheorieën tussen zijn/haar adviezen. Daarnaast treffen we een blog van Erwin Lensink, die op Prinsjesdag 2010 werd opgepakt nadat hij een waxinelichthouder tegen de Gouden Koets wierp. Veel van deze blogs lijken weinig bereik te hebben, te oordelen naar de weinige reacties en vaak amateuristische presentatie. Dit is echter niet met zekerheid te zeggen, aangezien we geen toegang hebben tot bezoekersaantallen van de onderzochte websites.

Figuur 10 toont het aantal als antisemitisch geclassificeerde berichten per week. We zien drie pieken: het begin van de zomer, de week van 21 september en de week van 23 november. In deze weken loopt het aantal antisemitische berichten op van gemiddeld 166 per week naar ongeveer 300. De pieken tonen overeenkomsten met het patroon dat in de Twitter-analyse zichtbaar werd.

1. De weken van **25 mei tot en met 15 juni**, 1.173 als antisemitisch herkende berichten: de eerste piek start rond de dood van George Floyd en houdt vervolgens een aantal weken aan. Net als op Twitter treffen we hier veel berichten over George Soros en zijn vermeende financiering van Antifa.

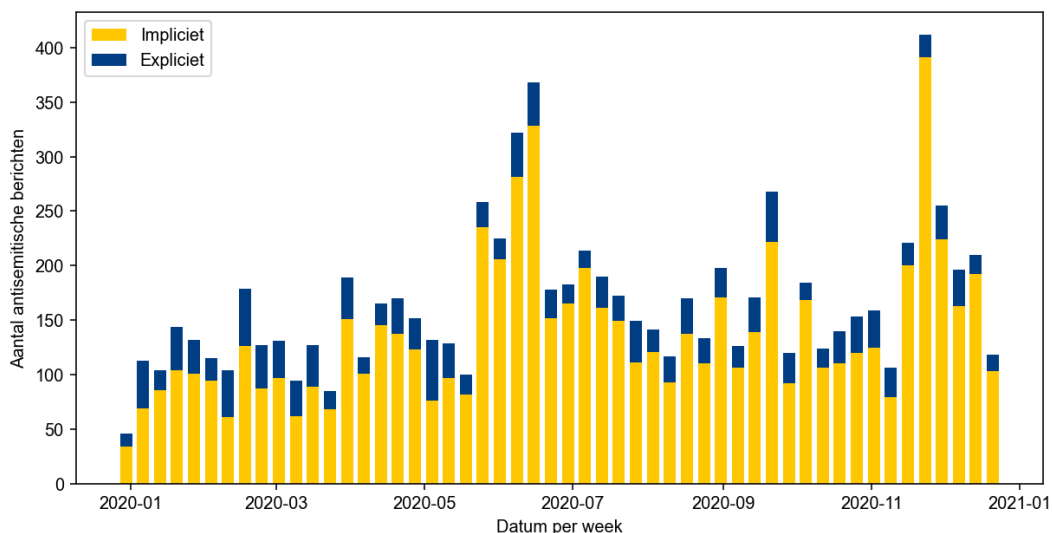
*ALS HET VOLLE LICHT VAN DE WAARHEID OP HET KONINKLIJK HUIS KOMT TE SCHIJNEN BLIJFT ER HELEMAAL NIETS VAN OVER BEHALVE EEN GROEP BEKROMPEN, BANGE, INTENS CRIMINELE PEDO-PLUNDERAARS DIE ALS VAMPIERS ALLES WAT MOOI EN GOED IS IN DE WERELD OPZUIGEN * NIEUWE DOCUMENTEN: GEORGE SOROS WERKTE GEHEEL IN SAMENSPANNING MET DE CLINTON-PIZZAGATERS EN WAS IN FEITE EEN DEEP STATE-DEPARTEMENT VAN DE VS-OVERHEID*

- De week van **21 september**, 268 als antisemitisch herkende berichten: ogenschijnlijk geen directe aanleiding. Een groot deel van deze berichten gaan over Soros en de familie Rothschild.

Het hele bankensysteem werkt op de geldschepping van Meyer Amschel Rothschild, om de wereld in de val te lokken en tot slaaf te maken door leugens over hun insolventie te verkopen.

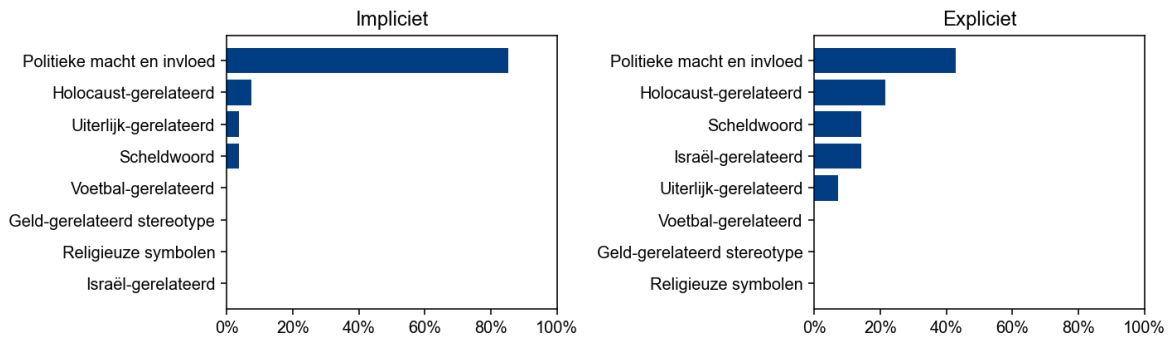
- De week van **23 november**, 412 als antisemitisch herkende berichten: ruzie binnen Forum voor Democratie over uitlatingen van Baudet tijdens een diner met de partijtop, waar hij zou hebben gezegd dat het coronavirus door George Soros in de wereld is gebracht 'om een nieuwe wereldheerschappij te starten'.

Men haalt bewust foute info binnen. Kijk naar de andere 'stokers': Gommers & Co. Zijn -ook- allemaal joden. Al zullen ze niet van het totale plaatje op de hoogte zijn, ze lopen precies in de pas, ze krijgen instructies.



Figuur 10. Aantal als antisemitisch geclassificeerde berichten per week op weblogs, sites en forums.

Net als op Twitter is ook op de onderzochte websites de categorie 'Politieke macht en invloed' het meest voorkomende type antisemitisme, bij zowel de impliciete als expliciete uitingen (Figuur 11). Opvallend is dat de diversiteit aan categorieën bij de expliciete uitingen aanzienlijk hoger is; ook Holocaust- en Israël-gerelateerd antisemitisme en het gebruik van 'Joods' als scheldwoord komt hier regelmatig voor.

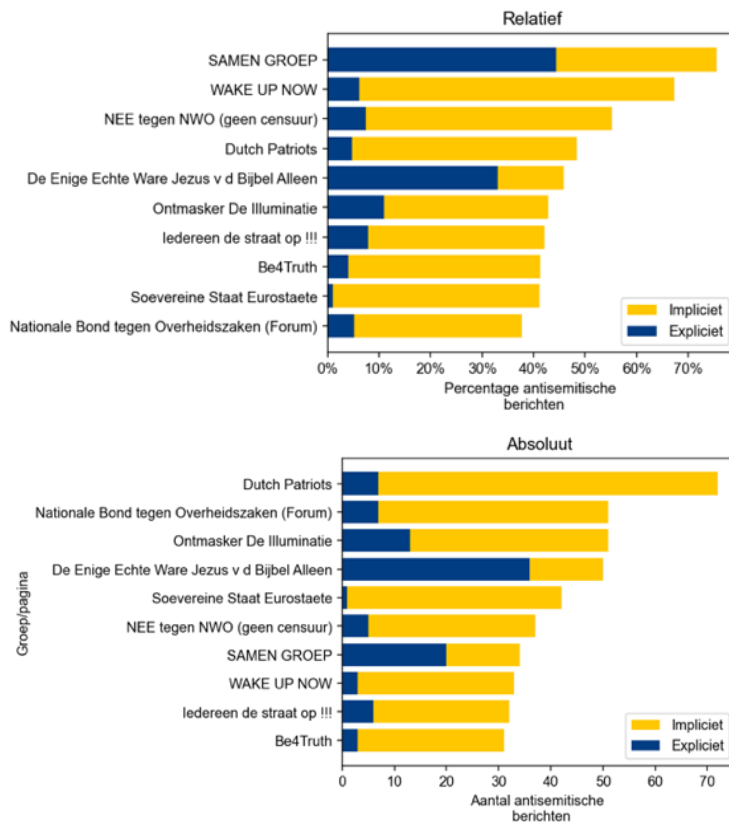


Figuur 11. Aandeel van de verschillende soorten antisemitisme op weblogs, sites en forums op basis van de handmatig *gelabelde dataset*.

4.3 Facebook

Van Facebook hebben we – in tegenstelling tot weblogs en Twitter – aanzienlijk minder berichten, en bestaat onze dataset slechts uit een beperkte steekproef waarbij we afhankelijk zijn van de selectie van *CrowdTangle* (zie ook Hoofdstuk 2). Van de **45.549** berichten in onze dataset – een fractie van het vermeende totaal aantal berichten – zijn **1.867** (4.1%) berichten als antisemitisch geïdentificeerd. Dat aantal ligt, in vergelijking met de andere platformen, behoorlijk laag; zeker gezien de rol die Facebook traditioneel wordt toegekend in het faciliteren van complotdenken (cf. Theocharis et al., 2021).

Bij dit lage percentage zijn echter twee niet onbelangrijke kanttekeningen te plaatsen. Ten eerste beperkt onze selectie van berichten zich uitsluitend tot publieke pagina's en groepen, en zijn berichten van persoonlijke pagina's en reacties niet meegenomen. Dat is bijvoorbeeld bij Twitter wel het geval: daar zijn ook berichten van entiteiten die zich niet als organisaties presenteren, en reacties (bijvoorbeeld op nieuwsberichten over Israël) meegenomen. Ten tweede zijn in *CrowdTangle* relatief meer grotere pagina's opgenomen; voor pagina's met een hoog aantal likes. Ook een dergelijke selectie is niet bij de andere platformen voorafgegaan. Het relatieve aandeel antisemitische uitingen moet dus met behoorlijke argusogen worden bekeken.



Figuur 12. Facebookgroepen en -pagina's met de meeste antisemitische berichten.

Wat ondanks de kanttekening rond selectie van de data wél betekenisvol is, is een beschrijving van op welke groepen en pagina's de meeste antisemitische berichten worden geplaatst. Figuur 12 laat de groepen met de meeste (absoluut en relatief) antisemitische berichten in. Hierin vallen globaal bekeken twee dingen op.

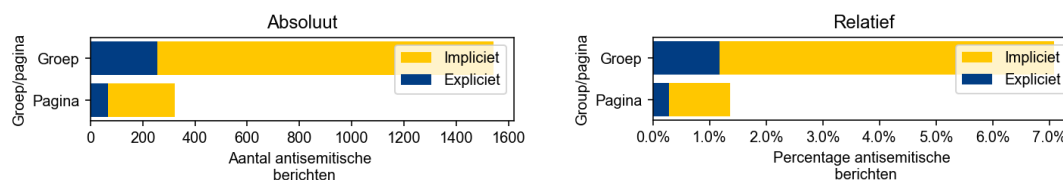
Ten eerste leeft in vrijwel alle groepen die in de top tien opduiken een sterk anti-overheidssentiment, al dan niet gecombineerd met allerlei complottheorieën. Dit uit zich bijvoorbeeld collectivisme en protest ('Dutch patriots,' 'SAMEN GROEP', 'Iedereen de straat op !!'), een beroep op de geheimgehouden waarheid ('WAKE UP NOW', 'Ontmasker de Illuminatie', 'Be4Truth'), of groepsnamen die een haast staatsrechtelijk klinken ('Nationale bond tegen overheidszaken', 'Soevereine Staat Eurostate'). Overkoepelen lijken dit vooral (extreem-)rechtste groepen te betreffen, waarin complotdenken, een anti-EU-sentiment en protest hand in hand gaan.

Op de pagina 'De Enige Echte Ware Jezus v d Bijbel Alleen' ligt dit bovendien de nadruk op het christelijk geloof, en wordt er bijvoorbeeld veel beroep gedaan op Satan en Satanische kringen die zich op aarde zouden begeven. Een opvallende tegenstelling in deze groep is dat er wel wordt

gepretendeerd vanuit mensen met een Joodse achtergrond te spreken ('ALS IK #CHRISTENEN & #JODEN #WAARSCHUW(!!!!) VOOR DE ISLAM'), terwijl er tegelijkertijd over 'SATAN'S-CABAL-GLOBALISTEN-(S)LINKSE-VALSE-NWO-TOREN VAN BABEL-FREAKS' wordt gesproken.

In de groep 'SAMEN GROEP', waar het relatieve aandeel antisemitische berichten het grootst is, wordt er – eveneens veelal in hoofdletters – afwisselend gesproken over de 'SATANISCH ZIONISTEN', 'ROTHSCHILDMAFFIA', 'cryptojews', en zou 'De waanzin van de HOLOCAUST' uit dezelfde bron komen als het zionisme. Hier krijgt het antisemitisme dus een vrij expliciete vorm, zoals ook te zien in het aandeel expliciete antisemitische uitingen.

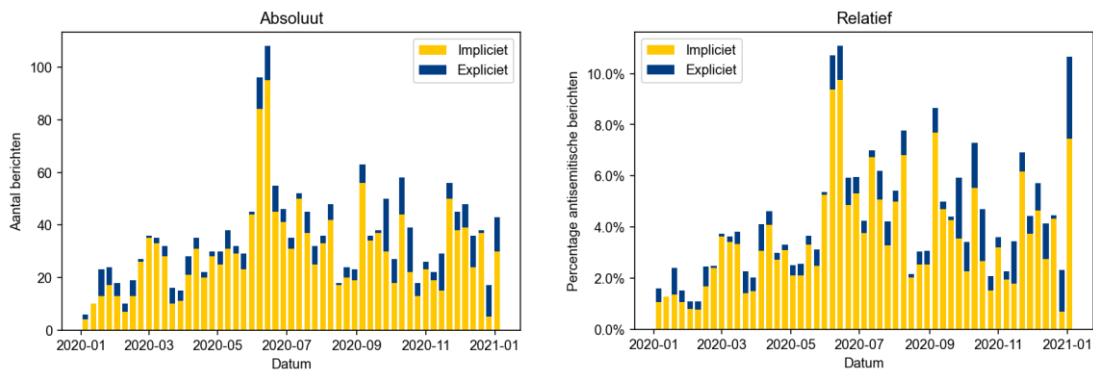
Ten tweede valt op dat de meeste groepen in Figuur 12 geen (publieke) pagina's betreffen, maar discussiegroepen. Het lijkt er dus op dat de ogenschijnlijk besloten sfeer van een (overigens volledig openbare) Facebookgroep zich meer leent voor antisemitische uitingen dan Facebookpagina's. Figuur 13 bevestigt dat beeld. Zowel in absolute zin als in relatieve zin is het aandeel antisemitische berichten aanzienlijk hoger in groepen dan op pagina's.



Figuur 13. Verschil tussen pagina's en groepen in het relatieve en absolute aantal antisemitische uitingen.

Van de 1.867 antisemitische berichten die we hebben opgespoord, zijn er 1.543 (82,6%) afkomstig uit een Facebookgroep, terwijl er 324 (17,4%) afkomstig zijn van publieke pagina's op Facebook. Ook relatief blijft dit verschil intact: van alle Facebookgroepsberichten in onze dataset, is ongeveer 7% gecodeerd als antisemitisch, terwijl dat voor de paginaberichten slechts 1,3% is.

Wanneer we kijken naar het aantal antisemitische berichten over tijd (Figuur 14), valt op dat zowel absoluut als relatief we meer antisemitische uitingen in de tweede helft van het jaar vinden. De beginmaanden van 2020 kenmerken zich uiteraard door de intrede van het coronavirus in Nederland, en in dat collectieve gebrek aan informatie en zekerheid zien we dan ook minder ruimte voor antisemitische uitingen. Waar we in de eerste vijf maanden gemiddeld 112 antisemitische per maand vinden, zijn dat er vanaf juni gemiddeld ongeveer 185 per maand. Daarbij zien we significante uitschieters van het aantal antisemitische uitingen in de maand juni, en specifiek in de eerste en in de tweede week van die maand. Werpen we een blik op de berichten die in die weken zijn geplaatst, dan zien we overigens dat niet zozeer corona, maar vooral de wereldwijde Black Lives Matter-protesten een belangrijke aanleiding vormden voor antisemitische uitingen. Hierin wordt de 'Joodse globalist George Soros' naar voren geschoven als degene die op de achtergrond de protesten heeft georkestreerd, met als doel 'Rassenrellen' te veroorzaken of de 'NWO-agenda' erdoor te drukken.



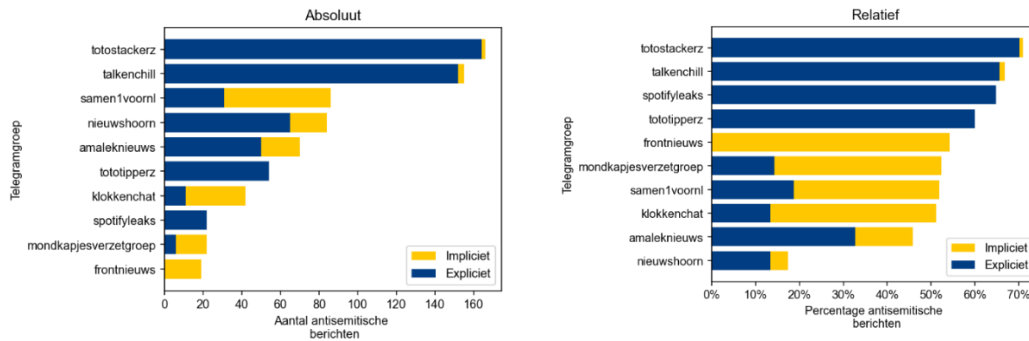
Figuur 14. Aantal antisemitische berichten per week op Facebook.

Ook in de laatste week van het jaar zien we relatief veel antisemitische berichten op Facebook. In deze berichten wordt relatief veel gesproken over de aankomende vaccinatiecampagne – op dat moment vooral nog in de context van zorgmedewerkers en ouders – en hoe deze deel uit maakt van een wereldwijd, nationalistisch complot.

4.4 Telegram

Van alle platformen heeft Telegram het hoogste relatieve aantal antisemitische berichten: van de **2.592** berichten in onze dataset zijn er **949** (36.6%) geclassificeerd als antisemitisch. Daarnaast is Telegram ook het platform waar het antisemitisme zich het sterkst uit: van de **949** antisemitische uitingen betreft maar liefst **65%** een expliciete vorm van antisemitisme.

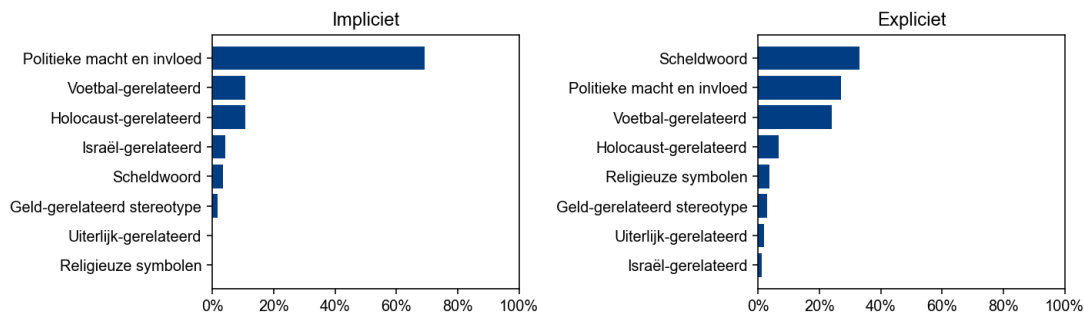
Hoe kan dat? Wanneer we kijken naar de groepen waarin het antisemitisme het sterkst aanwezig is (Figuur 15), dan zien we dat het aandeel antisemitische berichten (absoluut én relatief) het sterkst is in de Telegramgroepen ‘talkenchill’ en ‘totostackerz’. Dit zijn groepen waar – afgaande op het taalgebruik – vooral jongeren actief lijken. De groep ‘totostackerz’, die op het moment van schrijven meer dan drieduizend leden telt, is vooral opgericht om weddenschappen op voetbalwedstrijden te bespreken (de zogeheten TOTO), maar ontspint zich ook geregeld tot een algemeen chatkanaal onder jongeren. De groep ‘talkenchill’ – momenteel meer dan vijftienhonderd leden – is breder, en beschrijft zichzelf als een groep om te praten over ‘van alles en nog wat’. De groep ‘spotifyleaks’ – dat in relatieve zin de op drie na meest antisemitische uitingen telt – richt zich specifiek op het bespreken van muziek, en noemt zichzelf ‘de grootste muziek groep [sic.] van Telegram’. Op het moment van schrijven telt de groep ruim dertigduizend leden.



Figuur 15. Telegramgroepen met de meeste antisemitische berichten.

Opvallend in deze groepen is dat het antisemitisme zich vooral in expliciete vorm uit. Het gaat dan om uitingen zoals ‘Hjkkb gewoon jood’, ‘je likt kontjes van joden’, of ‘Pak + dikke neus = jood’. In tegenstelling tot het antisemitisme zoals we dat in complotgroepen aantreffen betreffen dit doorgaans relatieve korte opmerkingen waarin Joodse mensen niet zozeer een samenzwering wordt verweten, maar een Joodse identiteit over het algemeen als iets verwerpelijks wordt gepresenteerd. Dat zien we ook terug in het soort antisemitisme, zeker wanneer we kijken naar de expliciete uitingen (zie Figuur 16). Waar op de meeste platformen ‘Politieke macht en invloed’ de meest voorkomende soort antisemitisme is, zijn dat op Telegram uitingen die gecodeerd zijn als ‘Scheldwoord: een derde van de expliciete uitingen op Telegram valt onder dat label. Ook voetbal-gerelateerd antisemitisme komt op Telegram relatief veel voor: 24% van de expliciete antisemitisme uitingen is gecodeerd als voetbal-gerelateerd. Hier hebben groepen zoals ‘totostackerz’ uiteraard een hoog aandeel in.

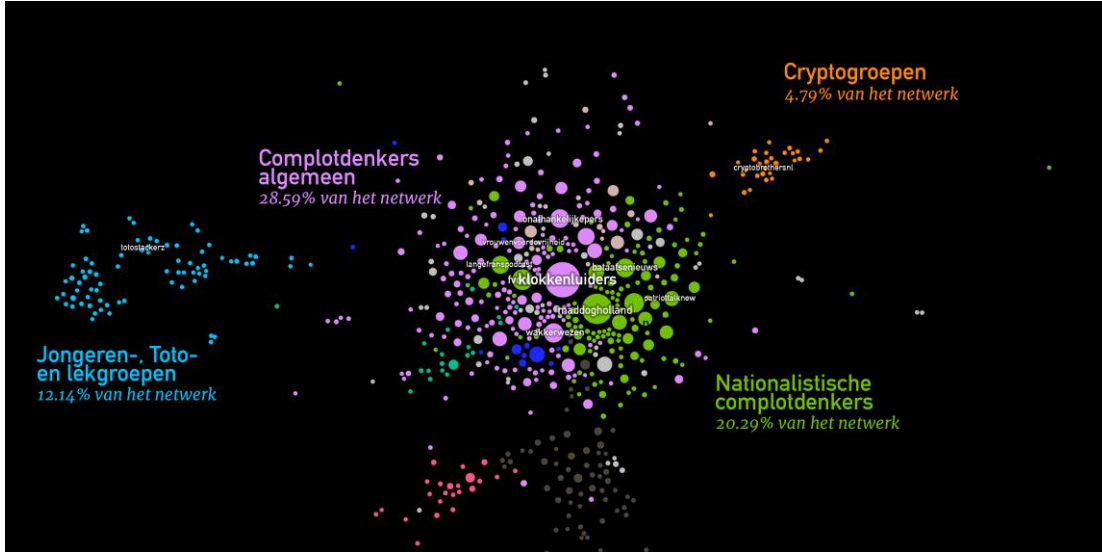
Waar Telegram bij uitstek ook een platform voor complotgroepen (vgl. Veerbeek, 2021b), is het ook niet geheel verassend dat we in de top tien groepen met de meest uitingen ook veel complotgroepen aantreffen, zoals ‘samen1voornl’, ‘frontnieuws’, en ‘klokkenchat’. Opvallend – in vergelijking met bijvoorbeeld Facebook – is echter wel dat ook in deze complotgroepen het antisemitisme zich geregeld op een zeer expliciete manier uit, terwijl we op andere, meer mainstreamplatformen zien dat complotdenken doorgaans gerelateerd is aan impliciete antisemitische uitingen. In de groep ‘nieuwshoorn’, bijvoorbeeld, wordt expliciet gesproken over een ‘Joodse macht’, over Joden die openlijk ‘pronken met kinderen doden’, en wordt de Holocaust gebagatelliseerd door vraagtekens te zetten bij het aantal kinderen dat in concentratiekampen zouden zijn geboren.



Figuur 16. Aandeel van de verschillende soorten antisemitisme op Telegram, op basis van de handmatige gelabelde dataset.

Zowel in jongerengroepen als in complotgroepen op Telegram lijkt er dus sprake te zijn van relatief expliciete vormen van antisemitisme. De groepen die in Figuur 15 getoond worden betreffen echter uitsluitend de top tien. Voor een completere karakterisatie van het antisemitisme in Telegramgroepen moeten we dan ook niet uitsluitend naar de top tien kijken, maar een manier vinden om die groepen te clusteren in bredere groeps categorieën; om de groepen te groeperen. Dit kunnen we doen aan de hand van een netwerkanalyse op basis van verwijzingen tussen groepen. In tegenstelling tot een netwerkanalyse op Twitterdata kijken we hier dus niet naar clusters van *gebruikers*, maar naar clusters van *groepen*.

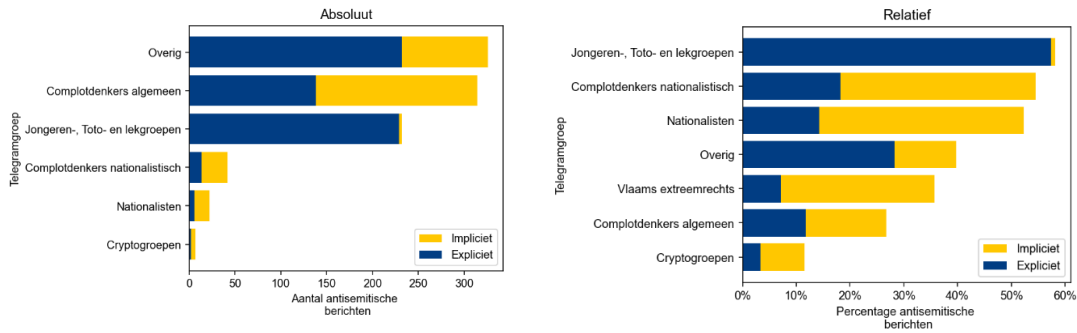
Figuur 17 toont het netwerk van verschillende Telegramgroepen. Ruwweg zijn hier vier betekenisvolle clusters in te onderscheiden. Veruit de meeste groepen op Telegram kunnen gecategoriseerd worden als groepen waarin veel complottheorieën gedeeld worden. Zo is er een cluster van groepen die gekarakteriseerd kan worden als ‘Complotdenkers algemeen’ en een cluster van meer nationalistische complotdenkersgroepen (met namen zoals ‘maddogholland’ of ‘bataafsenieuws’).



Figuur 17. Telegram-netwerk van groepen op basis van verwijzingen tussen groepen.

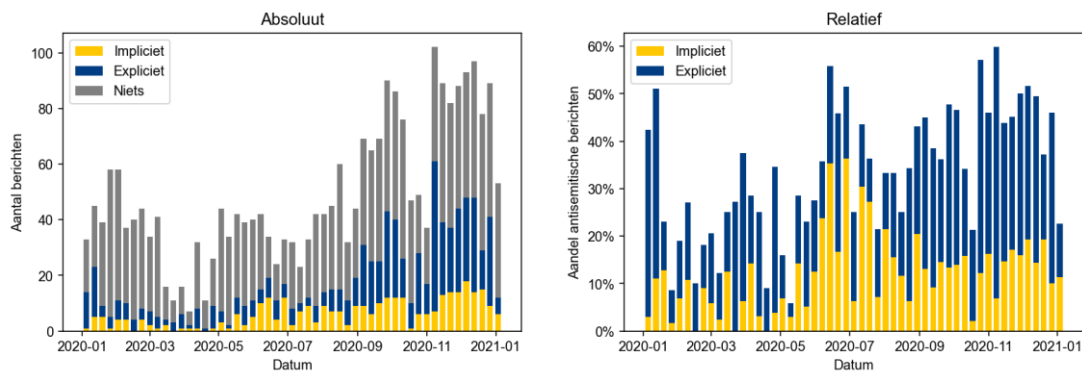
Naast deze twee clusters van complotgroepen zien we nog twee andere opvallende clusters. Het cluster dat gelabeld is als ‘Cryptogroepen’ zijn groepen die specifiek gaan over cryptomunten, zoals de groep ‘cryptobrothersnl’. Tenslotte zien we dat de jongerengroepen die we in Figuur 15 identificeerden vallen onder een iets breder cluster met het label ‘Jongeren-, Toto- en lekgroepen’. Dit zijn bijvoorbeeld ook groepen die gratis (of gehackte) accounts van streamingsdiensten aanbieden. Een deel van deze groepen balanceert daarbij op het randje van de criminaliteit. Interessant is dat dit blauwe cluster van Telegramgroepen relatief onafhankelijk is van het centrale Telegramnetwerk. Eveneens opvallend is dat er geen cluster van mainstreamkanalen in dit Telegramnetwerk te vinden is. De NOS heeft bijvoorbeeld wel een Telegramkanaal, maar omdat berichten van de NOS vrijwel alleen door complotgroepen worden gedeeld (al dan niet met een kritische noot), heeft het algoritme de NOS bij de complotgroepen ingedeeld.

Kijken we naar het aantal antisemitische berichten per cluster (Figuur 18), dan zien we dat de meeste antisemitische berichten geplaatst zijn in groepen die niet in een gespecificeerd cluster vallen (de categorie ‘Overig’). Daarna zien we dat er in absolute zin veel antisemitische uitingen zijn geplaatst door groepen die tot het cluster ‘Complotdenkers algemeen’ behoren. Wanneer we echter kijken naar het *relatieve* aandeel antisemitische berichten, dan zien we juist in dat in het cluster ‘Jongeren-, Toto- en lekgroepen’ het aandeel antisemitische uitingen het hoogst is. 58% procent van de berichten in onze dataset die afkomstig is uit deze groepen is gecodeerd als antisemitisch. Ook bevestigt Figuur 18 het beeld dat we in jongerengroepen vooral heel expliciete vormen van antisemitisme vinden: maar liefst 99% van de berichten die in dergelijke groepen als antisemitisch is gecodeerd, betreft een expliciete vorm van antisemitisme.



Figuur 18. Aantal antisemitische berichten per Telegramcluster.

Daarnaast zien we ook relatief veel antisemitisme in nationalistische complotgroepen op Telegram: in dit cluster is 54,5% van de berichten in onze dataset antisemitisch. In vergelijking met de jongeren-, toto- en lekgroepen is het aandeel expliciete antisemitische uitingen wel aanzienlijk lager: van alle antisemitische uitingen in dit cluster is 33% expliciet. In vergelijking met de kerncijfers van andere platformen is dat echter nog steeds een aanzienlijk hoog percentage. Dat geldt evenzeer voor het aandeel antisemitische berichten in andere clusters: zelfs in cryptogroepen is het aandeel antisemitische berichten ruim 10% – vergelijkbaar met het aandeel van bijvoorbeeld Twitter. Op basis van bovenstaande cijfers kunnen we dus duidelijk stellen dat antisemitisme op Telegram sterk aanwezig is.



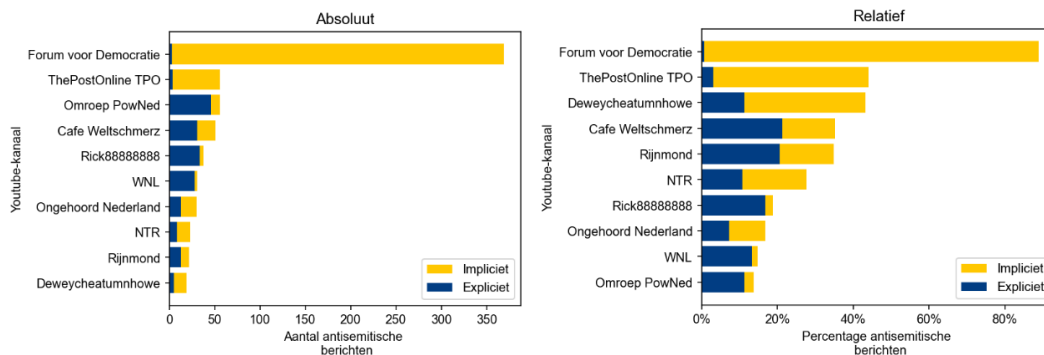
Figuur 19. Het aantal antisemitische berichten per week op Telegram.

Het aantal antisemitische berichten over tijd (Figuur 19) laat een minder evident patroon zien dan bij bijvoorbeeld Facebook het geval is. Absoluut zien we dat verreweg de meest uitingen zijn geplaatst tijdens de tweede helft van het jaar, maar dat lijkt vooral te komen doordat er – vanwege de manier waarop deze groepen zijn geselecteerd – ook meer berichten in het algemeen in onze dataset zitten. Relatief is dit patroon in ieder geval minder duidelijk. Wel zien we – net als bij Facebook – een lichte daling van het aantal antisemitische uitingen tijdens de

eerste maanden van de coronacrisis, en zijn er relatief veel antisemitische berichten geplaatst gedurende de eerste weken van juni. Opvallend hier ook is dat er in deze maand sprake is van een duidelijk trendbreuk op Telegram: waar het antisemitisme vrijwel het hele jaar zich in een expliciet uit, is de impliciete vorm in juni (en in zekere zin ook in juli) dominant. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat we in deze maanden meer antisemitisme gerelateerd aan de *Black Lives Matter*-protesten zien, en deze vorm van antisemitisme zich vaker op een impliciete vorm uit dan bijvoorbeeld het gebruik van ‘Jood’ als scheldwoord.

4.5 YouTube

Naast Telegram zijn ook op YouTube relatief veel antisemitische uitingen te vinden: van de **3.734** YouTube-reacties in de dataset zijn er **916** (24,5%) geclassificeerd als antisemitisch. 66% van deze antisemitische uitingen is impliciet; 34% expliciet. Ook op YouTube ligt het aandeel van expliciete antisemitische uitingen dus relatief hoog.

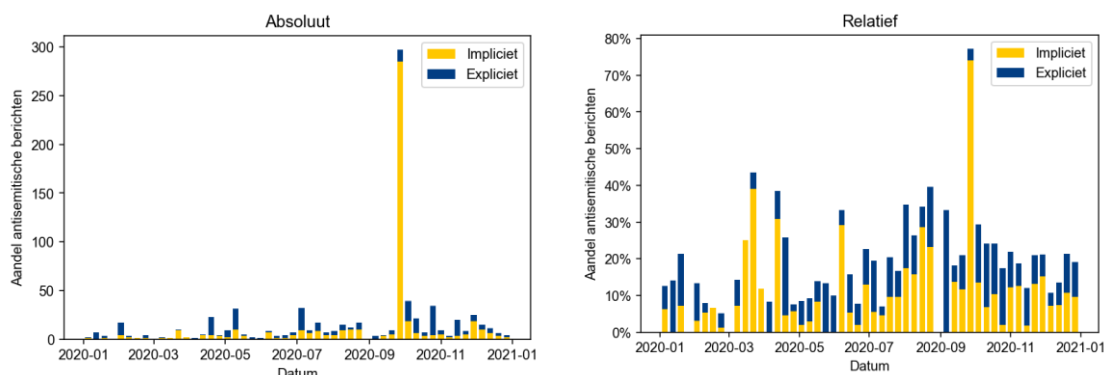


Figuur 20. YouTube-kanalen met de meeste antisemitische reacties.

Wanneer we kijken naar de kanalen van de video's waarop deze antisemitische reacties zijn geplaatst (zie Figuur 20), dan zien we – zeker in vergelijking met bijvoorbeeld Twitter en Facebook – opvallend veel *mainstream*-kanalen, zoals het kanaal van Rijnmond en de NTR.

De meeste antisemitische reacties in onze dataset zijn geplaatst onder YouTube-video's van Forum voor Democratie. Twee specifieke video's van dit kanaal zijn in onze dataset te vinden: een video getiteld 'Baudet dwingt Kaag toe te geven: D66 steunt manipulatie George Soros!' en het zeventiende FvD-journaal, waarin in een item de aanval op een Joods restaurant in Amsterdam wordt afgekeurd. Vrijwel alle antisemitische uitingen zijn geplaatst onder de eerste video. Dit betreft overwegend een impliciete vorm van antisemitisme, zoals we wel vaker rond de persoon van Soros zien, waarin voornamelijk verder wordt gespeculeerd over de vermeende invloed van Soros en de 'SOROS puppets' die hij onder zijn controle zou hebben. Andere

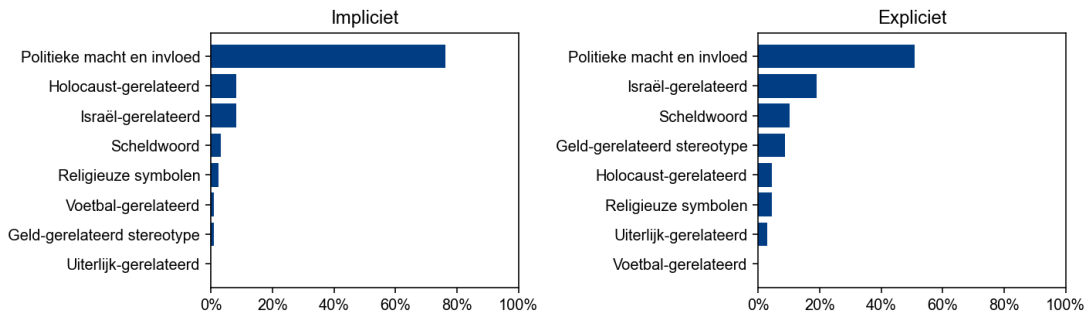
gebruikers gaan verder en spreken bijvoorbeeld over ‘die joodse Hongaar’, ‘machtige meestal joodse overheersers’ of ‘joodse cabal satanisten’.



Figuur 21. Aantal antisemitische berichten per week op YouTube.

Hoezeer de video van Forum van Democratie over Soros een effect heeft op het aantal antisemitische berichten, blijkt ook uit Figuur 21. Zowel absoluut als relatief zien we bij YouTube een enorme piek rond de laatste week van september – de periode waarin deze specifieke video werd geplaatst. Naast deze ene uitschieter blijft – zeker in vergelijking met platformen zoals Twitter en Facebook – het aantal antisemitische uitingen relatief stabiel over het jaar.

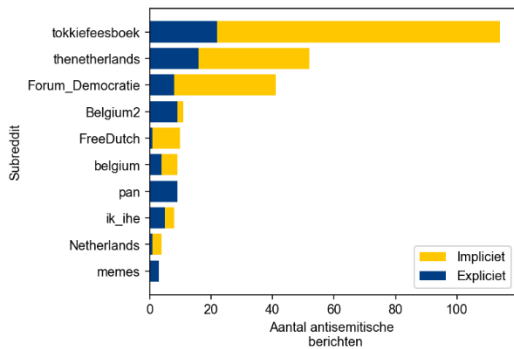
Wanneer we, ten slotte, kijken naar het soort antisemitisme binnen de YouTube-reacties (Figuur 22), zien we dat ook op YouTube het label ‘Politieke macht en invloed’ dominant is. Dit is zowel het geval bij impliciete uitingen als bij expliciete uitingen, al zien we bij expliciete uitingen relatief meer andere vormen van antisemitisme. Zo zien we – ook in vergelijking met bijvoorbeeld Telegram – relatief veel Israël-gerelateerd antisemitisme in YouTube-comments. Dit betreffen overwegend reacties waarin “de Joden” verantwoordelijk gehouden voor de daden van Israël. Zo trekt een gebruiker een historische lijn van het verraad van Jezus Christus tot de uitzetting van Palestijnen: ‘Joden hebben ook Jezus Christus verraden, en joden zetten nu zelf ook Palestijnen uit hun huizen ontvoeren kinderen en ga zo maar door’. Veelal worden deze reacties geplaatst onder video’s die ook expliciet gaan over het Israël-Palestina-conflict, waarbij het debat zich voorzet in de reactiesectie.



Figuur 22. Aandeel van de verschillende soorten antisemitisme op YouTube, op basis van de handmatige gelabelde dataset.

4.6 Reddit

Het laatste platform dat we bespreken is het nieuwsaggregatorplatform Reddit. Gebruikers op Reddit zijn ingedeeld in afgebakende communities, in de context van Reddit ook wel ‘subreddits’ genoemd. Het platform is vooral populair onder jongvolwassenen. Van de **4.592** Redditberichten in onze dataset zijn er **311** (6.8%) aangemerkt als antisemitisch. 64% van deze antisemitische uitingen is impliciet; 36% expliciet.



Figuur 23. De subreddits met de meeste antisemitische berichten. Omdat er maar in vier subreddits meer dan 10 antisemitische berichten te vinden zijn, tonen we voor Reddit uitsluitend de absolute aantallen per subreddit.

Figuur 23 laat zien in welke subreddits we de meeste berichten vinden die door het model als antisemitisch zijn geïdentificeerd. Absoluut vinden we verreweg de meeste als antisemitisch geïdentificeerde uitingen in een subreddit genaamd ‘tokkiefesboek’. Dit is een subreddit waarin de spot wordt gedreven met complotdenkers en andere “vrijheidsstrijders” op sociale media, en dan in het bijzonder op Facebook. De reacties die hier geplaatst worden, blijken bij

handmatige inspectie echter overwegend ironische reacties. Omdat de classificatiemodellen die wij in dit onderzoek inzetten, zoals ook besproken in Hoofdstuk 3, nog niet goed ironische berichten kunnen herkennen, zitten hier dus relatief veel berichten bij die *onterecht* als antisemitisch zijn geclassificeerd.

Soms ligt dat er relatief dik op, soms zijn deze uitingen tekstueel nauwelijks te onderscheiden van daadwerkelijke antisemitische uitingen, zoals ‘Basisinkomen? Klinkt als links joods vrijmetselarij socialisme’, of ‘Feesboek en twitter zijn de enige media waar het ECHTE NIEUWS word getoond !!! Trap niet in de leuges van de MSM en BILL GATES/GOERGE SOROS’. Dat een groot deel van de berichten die in deze groep geplaatst is ironisch is, betekent overigens niet dat dat voor *alle* berichten geldt. Voor sommige gebruikers vormen berichten waarin complotdenkers worden beschimpt juist ook de aanleiding om de legitimiteit van de complottheorieën te verdedigen, en daarbij alsnog – zonder ironie – antisemitische motieven te reproduceren. Eenzelfde patroon van overwegend ironische berichten zien we ook in ‘thenetherlands’-subreddit. Ook hier treffen we veel berichten aan waarin de spot wordt gedreven met complotdenkers.

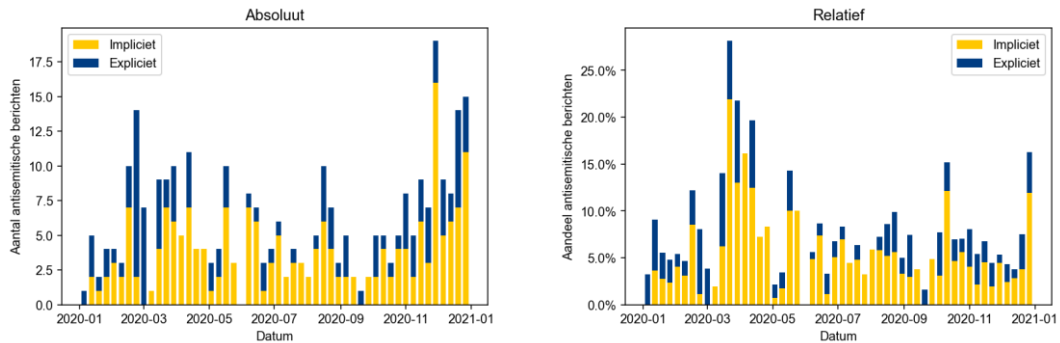
Op de subreddit rond Forum voor Democratie – de subreddit die naast ‘tokkiefeesboek’ en ‘thenetherlands’ de meeste antisemitische uitingen telt – vinden we ook een aantal ironische uitingen, maar lijken de meeste berichten niet ironisch bedoelt, zoals:

Als je iets over joden zegt ben je niet direct anti-semiet. Als ik zou zeggen dat Joden al meer dan 2000 jaar overal vijanden creëren en de sympathie van hun burens zelden kan winnen ,is dat dan anti Semitisch? Ik vind van niet, het is overigens wel waar. Je zou je verbazen hoe vaak Joden verbannen en vermoord zijn in Europa, dit heeft vaak met geld te maken.

Of een vergelijkbare post waarin antisemitisme wordt ontkend door beroep te doen op vermeende karakteristieken van mensen met een Joodse achtergrond:

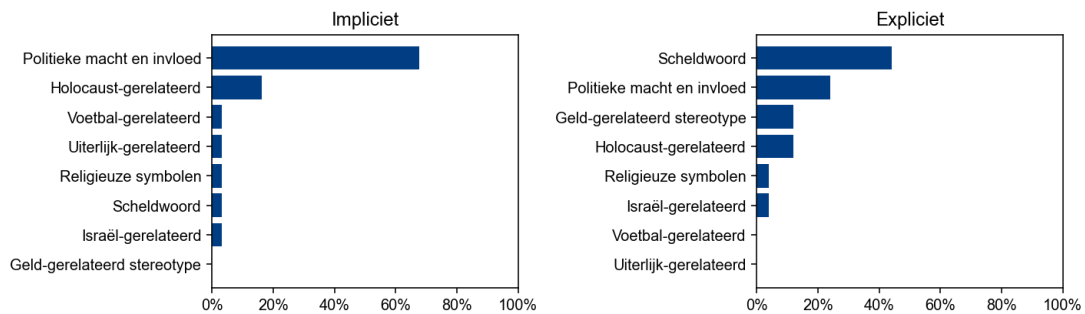
Trouwens, dit is misschien niet zo politiek correct om te posten, maar ik schreef dit toevallig 5 dagen geleden op /r/freedutch toen ik dat van de jongeren voorbij zag komen. Hoewel ik het 2 keer in het stukje zeg, nogmaals even, ik heb niets met anti-semietisme, maar de claim 'ze drijven vrouwen de porno in' is grappig genoeg niet helemaal uit de lucht gegrepen.

Kijken we naar het aantal antisemitische uitingen over tijd (Figuur 24), dan zien we in absolute zin vooral veel antisemitische uitingen aan het eind van het jaar. Dit lijkt vooral gerelateerd aan de nieuwe coronamaatregelen die de Nederlandse overheid op dat moment afkondigde, en die zorgt voor een opleving in coronagerelateerde complottheorieën. Ook hier betreft de piek een combinatie van ironische en ernstige berichten, waarbij de meeste ironische berichten reacties zijn in de subreddit ‘tokkiefeesboek’. In relatieve zin valt vooral de piek rond eind maart op. Ook hier lijken de meeste reacties coronagerelateerd en gaat het bijvoorbeeld over de complottheorie rond corona en 5g, die op dat moment populair was in complotkringen.



Figuur 24. Aantal antisemitische berichten per week op Reddit.

Als we, ten slotte, een blik werpen op het soort antisemitisme (zie Figuur 25), dan zien we dat ook op Reddit de meeste impliciete uitingen vallen onder het label ‘Politieke macht en invloed’. Kijken we naar de expliciete antisemitische uitingen, dan zien we dat – net als op Telegram – de meeste expliciete antisemitische uitingen onder ‘Scheldwoord’ vallen. Dit zijn bijvoorbeeld berichten zoals ‘kanker jood’, ‘je doet als een jood he.. kk balzak’, ‘houdt je kanker bek kanker jood’. Opvallend hierbij is dat deze reacties vooral geplaatst zijn op Engelstalige – en ogenschijnlijk tamelijk willekeurige – subreddits, zoals ‘tapewormcentral’, ‘LenovoLegion’ of ‘whereintheworld’. Omdat het vaak een enkele reactie op dergelijke subreddits betreft, duiken deze specifieke subreddits ook niet op in het overzicht van Figuur 25. Mogelijk worden dergelijke reacties minder snel verwijderd, omdat ze op Engelstalige subreddits zijn geplaatst.



Figuur 25. Aandeel van de verschillende soorten antisemitisme op Reddit, op basis van de handmatige gelabelde dataset.

5. Conclusie

Het tweeledige doel van dit onderzoek was enerzijds om een methode te ontwikkelen om antisemitische uitingen automatisch te herkennen en anderzijds om met die methode de omvang van het Nederlands online antisemitisme in 2020 in kaart te brengen. In dit laatste, concluderende, hoofdstuk, bespreken wat onze belangrijkste conclusies zijn, in hoeverre deze twee bovenstaande doelen zijn behaald, en waar nog ruimte voor verbetering ligt.

Eerst een korte samenvatting van de methode van dit onderzoek. Om online antisemitisme te onderzoeken, hebben we Nederlandstalige berichten van zes verschillende platformen verzameld. We hebben hierbij gezocht naar termen die in algemene zin gerelateerd zijn aan Jodendom, Israël of antisemitisme. Dit heeft in totaal een dataset op van 1.874.877 berichten opgeleverd, waarvan het grootste deel afkomstig is van Twitter. Dat komt niet zozeer doordat de meeste berichten ook afkomstig zijn van Twitter, maar doordat andere platformen – waaronder Facebook – slechts beperkt toegang bieden tot haar data. Voor de andere platformen werken we dan ook met een beperkte steekproef.

Vervolgens hebben we uit deze dataset van 1.874.877 berichten een steekproef van 9.000 berichten handmatig gelabeld op het voorkomen van antisemitisme. Daarbij hebben we een onderscheid aangehouden tussen impliciete en expliciete vormen van antisemitisme. Ook hielden we het soort antisemitisme bij: gaat het om complottheorieën, gaat het om Joodse stereotypen, of wordt 'Jood' gebruikt als scheldwoord? Op basis van deze handmatig gelabelde dataset van 9.000 berichten trainden we vervolgens twee computermodellen: één die moest herkennen of een bericht een antisemitische uiting bevatte, en één die moest herkennen of een antisemitische uiting impliciet of expliciet was. Deze classificatiemodellen hebben we vervolgens toegepast op onze dataset, om zodoende antwoord te krijgen op de hoofdvragen van dit onderzoek: 1) wat is de omvang van antisemitisme? 2) welke antisemitische frames of narratieven zijn daarbij de onderscheiden? en 3) waar vindt antisemitisme plaats online?

5.1 Wat is de omvang van antisemitisme?

Gezien de beperkingen bij het verzamelen van de data is het totaal absolute aantal antisemitische berichten dat wij in dit onderzoek op het spoor zijn gekomen niet indicatief voor de totale omvang van online antisemitisme in Nederland. Op Twitter na werkten wij immers met beperkte steekproeven, waardoor er sprake is van een onderrapportage. Anders geformuleerd: over de totale omvang van online antisemitisme kunnen wij dus geen definitieve uitspraken doen. Evenmin kunnen we aan het totaal aantal gevonden antisemitische uitingen kwalificaties als 'veel' of 'weinig' hangen – daar zou een vergelijkende analyse, bijvoorbeeld een die meerdere jaren omvat, vereist zijn. Wel toont het totaal aantal antisemitische uitingen dat wij in dit onderzoek op het spoor zijn gekomen aan dat online antisemitische uitingen geen enkele individuele incidenten betreffen, maar structureel aanwezig zijn op de platformen die wij onder de loep namen.

Wanneer we die platformen naast elkaar leggen, dan zien we dat het relatieve aandeel antisemitische uitingen op Telegram verreweg het grootst is: 949 van de 2.593 (36.6%) berichten in onze dataset werd geclassificeerd als antisemitisch. Opvallend – in vergelijking met de andere platformen – is dat het aantal expliciete uitingen ongeveer twee keer zo groot is als het aantal impliciete uitingen. Daarmee is Telegram dan ook het enige platform in onze dataset waarbij het aantal expliciete uitingen het aantal impliciete overstijgt. Naast Telegram zien we eveneens op YouTube relatief veel antisemitisme: 916 van alle 3.734 (24.5%) YouTube-comments in onze dataset zijn geclassificeerd als antisemitisch. 66% van deze antisemitische uitingen is impliciet; 34% expliciet.

Op Twitter, daarentegen, bevatte 187.668 van de 1.486.948 berichten in onze dataset (12,6%) een antisemitische uiting, waarvan het grootste deel (88,2%) een impliciete uiting van antisemitisme betreft. Op Reddit, Facebook en in de selectie van weblogs en websites zien we relatief het minst aantal antisemitische berichten. Op Reddit is 6.8% van alle berichten geclassificeerd als antisemitisch, waarvan 36% expliciet, en 64% impliciet. Bij nadere inspectie blijkt bovendien een groot deel van de berichten die op Reddit als antisemitisch is geclassificeerd, ironisch te zijn. Van alle Facebookpagina- en groepsberichten is 4.1% van de berichten geclassificeerd als een antisemitische uiting, waarvan 17% een expliciet, en 83% impliciet.

Van alle platformen is het aandeel antisemitische uitingen op websites het laagst: van de 331.462 berichten in onze dataset werd 8.684 (2.6%) geclassificeerd als antisemitisch, waarvan 17% expliciet, en 83% impliciet. Het aandeel antisemitische uitingen moet – in vergelijking met de andere platformen – echter met enige terughoudendheid worden geïnterpreteerd, omdat voor websites ervoor is gekozen op zinsniveau te classificeren in plaats van op berichtniveau. Kijken we naar websiteberichten waarvan minstens één zin geclassificeerd is als antisemitisch, dan blijkt 4.4% van alle websiteberichten in onze dataset een antisemitische uiting te bevatten.

5.2 Welke antisemitische frames kunnen we onderscheiden?

Als we kijken naar het soort antisemitisme, dan zien we dat veruit de meeste *impliciete* antisemitische uitingen betrekking hebben op de vermeende politieke macht en invloed van personen met een Joodse achtergrond of “Joodse” groepen. Dit betreffen dus overwegend complottheorieën. Hier ging het dan bijvoorbeeld over een ‘globalistische elite’, de ‘Rothschildmaffia’, of over de (geheime) ‘ontregelingsprojecten’ van George Soros.

Twee dominante frames komen hierbij naar voren. Ten eerste werden deze personen of groepen (deels) verantwoordelijk gehouden voor de coronacrisis, die een manier zou zijn om de bevolking te onderdrukken en de geheime plannen van deze schaduwmacht door te drukken. Ten tweede werd deze schaduwmacht in verband gebracht met linkse of progressieve bewegingen. Op Reddit na zien we op alle platformen bijvoorbeeld een toename van (impliciete) antisemitische berichten na de *Black Lives Matter*-protesten.

Ook bij expliciete antisemitische uitingen zien we dat deze veel betrekking hebben op politieke macht en invloed. Dan gaat het bijvoorbeeld heel expliciet over ‘de Joodse globalist George Soros’ of ‘cryptojews’. In tegenstelling tot de andere platforms vallen op Telegram en Reddit de meeste expliciete uitingen niet onder ‘politieke macht en invloed’, maar betreffen dit juist uitspraken waarin ‘Joods’ wordt gebruikt als scheldwoord, of het Jodendom algemeen als iets verachtelijks wordt gepresenteerd. Daarnaast zien we op Telegram ook veel voetbalgerelateerd antisemitisme, vooral in kanalen waarin weddenschappen op voetbalwedstrijden worden besproken, terwijl we onder YouTube-video’s waarin het Israël-Palestina-conflict wordt besproken relatief veel Israël-gerelateerd antisemitisme aantreffen.

5.3 Waar vindt antisemitisme plaats online?

Op **Twitter** treffen we veruit de meeste antisemitische uitingen in de hoek van rechts-conservatieve accounts en complotdenkers. Binnen deze groep worden meer dan zeven keer zoveel antisemitische berichten geplaatst dan door de groep met de op één na meeste antisemitische uitingen. Opvallend is dat dit cluster tegelijkertijd nauwe banden heeft met pro-Israël-accounts.

Op **websites, blogs en forums** blijkt het grootste deel van de antisemitische uitingen te vinden in de reacties die door gebruikers worden achtergelaten. Ook hier spelen George Soros en Bilderberg een hoofdrol. Rechts-populistische nieuwssites en complotblogs zijn zowel in absolute als relatieve zin dominant in het aantal antisemitische uitlatingen. Op **Facebook** zien we aanzienlijk meer antisemitische berichten in groepen dan op pagina’s. Ook hier zien we vooral veel antisemitische berichten in de context van complot- en protestgroepen.

Op **Telegram** daarentegen treffen we vooral veel antisemitisme in jongerengroepen. Dit antisemitisme is veelal veel explicieter dan dat we op Facebook en Twitter aantreffen: ‘Joods’ wordt hier scheldwoord gebruikt, en het Jodendom als iets verachtelijk gepresenteerd. Naast jongerengroepen vinden we ook op Telegram antisemitisme in complotgroepen, waar de vorm ook explicieter is dan vergelijkbare complotgroepen op Facebook en Twitter.

Opvallend op **YouTube** – waar we specifiek naar reacties hebben gekeken – is dat de antisemitische uitingen vooral geplaatst worden onder video’s van mainstreamkanalen, zoals PowNed, WNL, Telegraaf en Rijnmond. De meeste antisemitische reacties vinden we onder het YouTube-kanaal van Forum voor Democratie. **Reddit**, ten slotte, laat geen eenduidig beeld zien wat betreft de groepen, mede door het grote aandeel van ironische berichten.

5.4 Beperkingen en aanbevelingen

Data en technische beperkingen

In totaal bestudeerden we in dit onderzoek meer dan tweehonderdduizend impliciete en expliciete uitingen van antisemitisme. Hoewel er in een Nederlandse context nog nooit op zulke

schaal onderzoek is gegaan naar antisemitisme, zijn deze tweehonderdduizend uitingen waarschijnlijk maar een deel van het “daadwerkelijke” geheel. Dat heeft meerdere redenen.

Allereerst verschilt de mate van toegang tot de gegevens sterk per platform. Voor Facebook hebben we alleen maar toegang tot een beperkte steekproef van (disproportioneel populaire) pagina's en groepsberichten, niet van reacties; voor YouTube hebben alleen maar reacties kunnen verzamelen van *video's* die aan een van onze zoektermen voldoen, en niet reacties in het algemeen, omdat het niet mogelijk is om YouTube te doorzoeken naar individuele reacties; voor weblogs- en sites zijn we afhankelijk geweest van de selectie van OBI4wan, en hebben we niet *alle* Nederlandse websites doorzocht. Ook waren we bij YouTube en Telegram afhankelijk van de API's van deze platformen, waarmee alleen berichten die op het moment van verzamelen (mei 2021) nog op het platform te zien waren in onze dataset zijn opgenomen. Verwijderde reacties, of verwijderde groepen, zijn hier dus niet meegenomen, terwijl dat voor Twitter wel het geval is. Ook dat vertroebelt onze blik op de werkelijke verhoudingen tussen platformen. Idealiter worden de gegevens van alle platformen met zo min mogelijk vertraging tussen publicatie en verzamelen binnengehaald.

Ook zijn er platformen die niet zijn meegenomen in onze analyse, zoals LinkedIn en Instagram. Voor deze platformen geldt dat er op het moment van schrijven nauwelijks manieren zijn om deze structureel te doorzoeken. Voor Instagram hebben we in een vroege fase van dit onderzoek verkend wat de mogelijkheden zijn, maar die bleken uiteindelijk te beperkt. Daarnaast beperkt onze selectie zich alleen tot mainstream platformen, en zijn zogeheten alternatieve platformen zoals Gab, Parler, 4chan en Bitchute niet meegenomen in onze analyse, terwijl het antisemitisme daar – vanwege het gebrek aan moderatie – mogelijk nog weliger tiert. In vervolgonderzoek zou dan ook overwogen kunnen worden de selectie van platformen uit te breiden, ook omdat de ideeën die op deze alternatieve platformen ontstaan geregeld doorsijpelen naar de *mainstream* (cf. De Zeeuw et al., 2020).

Vanwege het beperkte aantal relevante afbeeldingen in onze dataset hebben we ons in dit onderzoek bovendien primair geconcentreerd op tekstuele uitingen van antisemitisme. Een van de redenen hiervoor is dat afbeeldingen nog moeilijk doorzoekbaar zijn. Nieuwe technieken, zoals OpenAI's CLIP-model (Radford et al., 2021), waarin afbeeldingen kunnen worden gekoppeld aan een tekstuele zoekopdracht, zouden daar echter snel verandering in kunnen brengen. Toekomstig onderzoek zou de mogelijkheden kunnen exploreren om met dergelijke nieuwe technieken ook overwegend visuele uitingen van antisemitisme (verder) in kaart te brengen.

Verdere methodeontwikkeling

Naast een algemene indruk van de omvang van antisemitisme was het tweede doel van dit onderzoek om een methode te ontwikkelen om online antisemitisme structureel in kaart te brengen. Hierbij hebben wij gekozen voor automatische tekstclassificatiemodellen. Hoewel deze tekstclassificatiemodellen zeker niet foutloos zijn, bleken ze bij de evaluatie goed in staat om het merendeel van de berichten die handmatig als antisemitisch zijn aangewezen op te sporen, en van de berichten die het model als antisemitisch had aangewezen, was verreweg de meerderheid ook door de onderzoekers als antisemitisch geclassificeerd. Dit betekent dat het

relatief goed mogelijk is om met automatische tekstclassificatiemodellen online antisemitisme in kaart te brengen.

Vervolgonderzoek zou de methodiek die wij in dit onderzoeksrapport hebben gepresenteerd op verschillende facetten kunnen verbeteren of uitbreiden. Ten eerste hebben we ons, wat betreft de inzet van volautomatische classificatiemodellen en de verdere analyse, vooral beperkt tot de vraag of een bericht een antisemitische uiting bevat of niet. Voor een preciezer beeld van de manier waarop antisemitisme zich voordoet op internet zou een uitgebreidere taxonomie mogelijk wenselijk zijn, waarin naast het soort antisemitisme, ook bijvoorbeeld de specifieke complottheorie waarop een uiting betrekking heeft, automatisch wordt bijgehouden. Ook strategieën om ironische berichten beter op te sporen zouden kunnen worden onderzocht.

Ten tweede hebben we in het trainen van ons classificatiemodel ons beperkt tot berichten waarin minimaal één van de zoektermen gerelateerd aan Jodendom voorkomt. Mogelijk maakt een deel van deze antisemitische uitingen niet gebruik van deze zoektermen. Vanuit dat perspectief zou het dan ook goed zijn om de mogelijkheden te exploreren om een classificatiemodel te ontwikkelen waarin deze eerste globale filtering niet vereist is; en deze – al dan niet *real-time* – ingezet kan worden op een algemene stroom van berichten.

Tenslotte is het classificatiemodel dat wij hebben ontwikkeld specifiek getraind op berichten uit 2020, en het is nog maar de vraag in hoeverre deze ook ingezet kan worden op berichten uit 2030. Zoals we meermaals in dit rapport hebben benadrukt, zijn veel van de antisemitische uitingen op enigerlei wijze gerelateerd aan de coronacrisis of andere (toen) recente gebeurtenissen, zoals de *Black Lives Matter*-protesten. Dit kan effect hebben op de accuratesse van de in dit rapport ontwikkelde classificatiemodellen op berichten uit een ander tijdsperiode, waar andere gebeurtenissen dominant zijn, en dus ook een ander vocabulaire wordt gebruikt. De robuustheid van onze modellen buiten onze dataset hebben we in dit onderzoek niet kunnen toetsen – voor 2021 was die data er bijvoorbeeld simpelweg nog niet. Voor vervolgonderzoek zou een dergelijke structurele evaluatie echter wel cruciaal zijn. Ook zouden de mogelijkheden van technieken zoals *active learning* om de handmatig gecodeerde dataset uit te breiden kunnen worden onderzocht. Uiteraard kan dit onderzoek simpelweg worden herhaald door opnieuw een steekproef van negenduizend berichten handmatig te coderen, maar idealiter hebben we een model waarmee antisemitisme zo onafhankelijk van tijd en van platform mogelijk geanalyseerd en vergeleken kan worden. Daarin vormt dit onderzoek hopelijk een eerste aanzet.

Bibliografie

- ADL. (2007). Debunking the Bilderberg Myth. *Anti-Defamation League*. <https://www.adl.org/news/article/debunking-the-bilderberg-myth>
- Anderson, Tim. (2020). What's wrong with the IHRA "working definition" of Anti-Semitism?. *Black Agenda Report* 29.
- Berge, G. ten. (2021). Waarom steun voor Israël en antisemitisme bij Thierry Baudet samengaan. *Trouw*. <https://www.trouw.nl/opinie/waarom-steun-voor-israel-en-antisemitisme-bij-thierry-baudet-samengaan~b42af9fb/>
- Blondel, V., Guillaume, J., Lambiotte, R., Mech, E. (2008). Fast unfolding of communities in large networks. *J Stat Mech: Theory Exp* 2008: P10008.
- Chandra, M., Pailla, D., Bhatia, H., Sanchawala, A., Gupta, M., Shrivastava, M., & Kumaraguru, P. (2021). "Subverting the Jewtocracy": Online Antisemitism Detection Using Multimodal Deep Learning. In *13th ACM Web Science Conference 2021* (pp. 148-157).
- CIDI. (n.d.). George Soros als boeman voor antisemieten. *CIDI*. <https://www.cidi.nl/antisemitisme/george-soros-als-boeman-voor-antisemieten/>
- CIDI. (2021). Monitor Antisemitische Incidenten 2020. <https://www.cidi.nl/wp-content/uploads/2021/04/Monitor-2020.pdf>
- De Dagelijkse Standaard. (2019). Over ons. *De Dagelijkse Standaard*. <https://www.dagelijksestandaard.nl/over/>
- De Zeeuw, D., Hagen, S., Peeters, S., & Jokubauskaite, E. (2020). Tracing normification. *First Monday*.
- Delobelle, P., Winters, T., & Berendt, B. (2020). Robbert: a dutch roberta-based language model. *arXiv preprint arXiv:2001.06286*.
- Digital Methods Initiative. (n.d.). Video List Module. *Digital Methods Initiative*. https://tools.digitalmethods.net/netvizz/youtube/mod_videos_list.php
- Fraser, L. (2021, 6 augustus). What data is CrowdTangle tracking? *Crowdtangle*. <https://help.crowdtangle.com/en/articles/1140930-what-data-is-crowdtangle-tracking>
- Gould, R. (2020) The IHRA definition of antisemitism: defining antisemitism by erasing Palestinians. *The Political Quarterly* 91.4 (pp. 825-831).
- International Holocaust Remembrance Alliance (2016). *What is antisemitism. Legally non-binding working definition of antisemitism*. <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism>
- Jacomy, M., Venturini, T., Heymann, S. & Bastian, M. (2014). ForceAtlas2, a Continuous Graph Layout Algorithm for Handy Network Visualization Designed for the Gephi Software. *PLOS ONE*. <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0098679>
- Jikeli, Gunther, Damir Cavar, and Daniel Miehling. (2019). Annotating antisemitic online content. towards an applicable definition of antisemitism. *arXiv preprint arXiv:1910.01214*.

- Kalmar, I. (2020). Islamophobia and anti-Semitism: the case of Hungary and the 'Soros plot'. *Patterns of Prejudice*. Vol 54, 1-2 (pp. 182-198). <https://doi.org/10.1080/0031322X.2019.1705014>
- Kalmar, I., Christopher, S., Worby, N. (2018). Twitter, Gab, and Racism: The Case of the Soros Myth. *Proceedings of the 9th International Conference on Social Media and Society*. (330-334). <https://doi.org/10.1145/3217804.3217939>
- Ke, G., Meng, Q., Finley, T., Wang, T., Chen, W., Ma, W., ... & Liu, T. Y. (2017). Lightgbm: A highly efficient gradient boosting decision tree. *Advances in neural information processing systems*, 30 (pp. 3146-3154).
- Landes, R. & Katz, S.T. (2012). *The Paranoid Apocalypse : A Hundred-year Retrospective on the Protocols of the Elders of Zion*. New York University Press. <https://doi.org/10.18574/nyu/9780814748923.001.0001>
- Langer, A. (2021). "The eternal George Soros", in: Önnerrfros, A. & Krouwel, A. *Europe: Continent of Conspiracies*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003048640>
- Lerman, A. (2018). Labour should ditch the IHRA working definition of antisemitism altogether. *Open Democracy*.
- Mikolov, T., Chen, K., Corrado, G., & Dean, J. (2013). Efficient estimation of word representations in vector space. *arXiv preprint arXiv:1301.3781*.
- NOS. (2018). Hoe zijn verblijf in Israël Geert Wilders gevormd heeft. <https://nos.nl/artikel/2230019-hoe-zijn-verblijf-in-israel-geert-wilders-gevormd-heeft>
- Radford, A., Kim, J. W., Hallacy, C., Ramesh, A., Goh, G., Agarwal, S., ... & Sutskever, I. (2021). Learning transferable visual models from natural language supervision. *arXiv preprint arXiv:2103.00020*.
- Rana, R. (2016). Gated recurrent unit (GRU) for emotion classification from noisy speech. *arXiv preprint arXiv:1612.07778*.
- Saris, K., & Van de Ven, C. (2021). Misogynie als politiek wapen. *De Groene Amsterdammer*. <https://www.groene.nl/artikel/misogynie-als-politiek-wapen>
- Schwarz-Friesel, M. (2018). *Antisemitism 2.0 and the Cyberculture of Hate: Hostility towards Jews as a cultural constant and collective emotional value in the digital age (short version)*. Technische Universität Berlin, Berlin.
- Theocharis, Y., Cardenal, A., Jin, S., Aalberg, T., Hopmann, D. N., Strömbäck, J., ... & Štětka, V. (2021). Does the platform matter? Social media and COVID-19 conspiracy theory beliefs in 17 countries. *New Media & Society* 26 (1).
- Twitter. (n.d.). Our approach to policy development and enforcement philosophy. *Twitter Help Center*. <https://help.twitter.com/en/rules-and-policies/enforcement-philosophy>
- Van Gool, R., & Van de Ven, C. (2020). Via sociale media: elke 83 seconden. *De Groene Amsterdammer*. <https://www.groene.nl/artikel/via-sociale-media-elke-83-seconden>
- Veerbeek, J. (2021a). Verantwoording bij het onderzoek naar seksisme in de politieke arena. *De Groene Amsterdammer*. <https://www.groene.nl/artikel/verantwoording-bij-het-onderzoek-naar-seksisme-in-de-politieke-arena>
- Veerbeek, J. (2021b). Verantwoording bij het onderzoek naar boerengroepen op Facebook en Telegram. *De Groene Amsterdammer*.

<https://www.groene.nl/artikel/verantwoording-bij-het-onderzoek-naar-boerengroepen-op-facebook-en-telegram>

- World Jewish Congress. (2016). *The rise of antisemitism on social media*. <http://www.crif.org/sites/default/fichiers/images/documents/antisemitismreport.pdf>

Bijlage 1: lijst van zoektermen

Abbas antisemitisch anti-semitisch antisemitische anti-semitische antisemitisme anti-semitisme arafat ashkenazi bds bilderberg brillenjood chassidisch christusmoordenaars davidster gaskamer gaza gojim goyim haakneus hacarmel hamas hitler holocaust holohoax israël israel israeliers israëliërs israëlieten israëlische israëlich israelische israelisch jerusalem jeruzalem jews joden jodenbaard jodenbanken jodenfooi jodenhaat jodenhond jodenkerk jodenlijm jodenstreek jodentruc jodenster jodenvet jodin jood joodje joods joodse joodse raad judaïst judaïst judaïsme juden koosjer kasjoet keppel keppeltje kike kankerjoden kankerjood khazar “kk neus” likoed likud mizrahi mitswa mossad netanyahu oy vey palestijnen palestina rothchild rothschild rabbi rabbijn rotjoden rotjood synagoges synagoge sefardi sjabbat sjabbat shabbos shekels shalom shlomo soros talmoed talmud thora tenach zion zio zionazi zionisme zionistische zionistisch zionist zionisten zog 卐

Bijlage 2: Instructies voor het coderen van antisemitisme

Elk bericht wordt in principe op drie elementen gecodeerd: 1) of een bericht antisemitische uitingen bevat of niet, 2) of dat de tekst, de afbeelding of de video betreft, 3) als het bericht antisemitisch is, om welke soort antisemitisme dat gaat. Wanneer onder 1) niets ingevuld kan worden, kan het tweede en het derde veld leeg gelaten worden.

We bepalen de labels voornamelijk op basis van de zin zelf, maar de context kan (of misschien zelfs: moet) wel meegenomen worden. Wanneer een zin een antisemitische uiting lijkt te bevatten, maar deze wanneer we naar het hele artikel kijken een citaat blijkt te zijn dat expliciet als antisemitisch wordt gepresenteerd (“De holocaustontkenner David Irving zei daar het volgende over”), dan moet deze als ‘Niets’ gecodeerd worden. Andersom geldt dat wanneer het hele artikel, of bijvoorbeeld de gehele Twitter-draad, antisemitische uitingen bevat, maar de zin die gecodeerd moet worden *niet* (“De maan is rond”), wij deze evenzeer als ‘Niets’ coderen. Wanneer een zin *door* de context antisemitisch wordt, coderen wij deze wél als antisemitisch.

Zelfs met de volledige context erbij kan de inhoud van sommige berichten ambigu blijven. Het is dan bijvoorbeeld niet helemaal duidelijk of de auteur ironisch of sarcastisch is, of wat de auteur überhaupt bedoelt. In dat geval geldt het credo: bij twijfel, eerder ‘Niets’.

1ste lijn

In eerste instantie coderen we of een zin een antisemitische uiting bevat. Hierbij maken we onderscheid tussen drie labels: *impliciet* antisemitisme, *expliciet* antisemitisme en *geen* antisemitisme. Over het algemeen houden we – voor het bepalen of een bericht antisemitisch is of niet – de IHRA-definitie van antisemitisme aan:

Antisemitisme is een bepaalde perceptie van Joden die tot uiting kan komen als een gevoel van haat jegens Joden. Retorische en fysieke uitingen van antisemitisme zijn gericht tegen Joodse of niet-Joodse personen en/of hun eigendom en tegen instellingen en religieuze voorzieningen van de Joodse gemeenschap.

Label	Definitie	Voorbeelden
Impliciet	De auteur reproduceert een antisemitisch motief, of een uiting met een antisemitisch achtergrond, maar maakt niet de expliciete koppeling met (negatieve stereotypen rond) het Jodendom/de Joodse identiteit.	1) CONNECT THE DOTS! George Soros, het vriendje van Mabel Wisse Smith.... ? CLUB BILDERBERG, alias NAZI CLUB, zoals de oprichting bewijst ? Yalta verdrag, operatie paperclip, bloedlijnen, cocaïne, Adrenochrome, Disneyland, MK Ultra, Rothschild, Wilders
	Veelal gaat dit om complottheorieën rond individuele personen of families, zoals George Soros of de Rothschilds. In zulke gevallen coderen we uiteraard niet <i>elke</i> kritiek op deze personen als een vorm van impliciet antisemitisme, maar alleen als er een antisemitisch stereotype wordt geïmpliceerd, zoals het idee dat deze personen stiekem de touwtjes in handen	2) Mensen die domme dingen zeggen over Joden kun je ook publiek tegenspreken. Maar het is een socialistische gewoonte om degenen die het beter doen dan jij te beschuldigen. En Joden hebben gemiddeld een hoger IQ, dus doen ze het beter
		3) Dat hft de ouwe Rothschild al een paar jaar geleden aangekondigd. Wordt bewust gecreëerd

	hebben of achter de schermen elke progressieve beweging financieren. Ook typeringen als 'globalistisch' en 'communistisch' zien we als indicatoren voor impliciet antisemitisme.	dr de globalistische = communistische NWO "elite". Doel: één groot federaal supranationale communistische staat met een arm dom manipuleerbaar identiteitsloos gemengd slavenras voor de rijken!
Expliciet	In tegenstelling tot impliciete antisemitische berichten wordt bij expliciete berichten wel direct een relatie gemaakt met het Jodendom/een Joodse identiteit. Hier wordt bijvoorbeeld dus een (Joodse) schaduwacht niet geïmpliceerd (bijvoorbeeld door allerlei Joodse personen te benoemen), maar <i>geëxpliciteerd</i> , door te spreken over een "Joodse elite" of een "Joodse agenda". Ook het uitschelden van Joodse mensen, het gebruik van 'Jood' als scheldwoord én het direct ontkennen van de Holocaust vallen onder expliciet antisemitisme.	<p>1) OMG we zijn aan de joden overgeleverd, door corona worden we in een werelddictatuur gemanoeuvreed, maar dat zien ze niet</p> <p>2) DE HOLOCAUST VACCINATIE Alles vooropgezet en de mensen vinden het wel allemaal prima</p> <p>3) kankerjood reageer dan</p>
Niets	Wanneer het bericht niet als 'impliciet' of 'expliciet' wordt gecodeerd, noteren we 'Niets'.	<p>1) Hoe een joods echtpaar in Duitsland onderdook en overleefde. Fascinerend.</p> <p>2) Als je het hakenkruis, het symbool van de Holocaust, plaatst naast de vlag van de staat Israël, dan kwel je bewust de overlevenden van de genocide op de Joden.</p>

2de lijn

Omdat we multimodaal labelen, noteren we – wanneer een bericht antisemitisch is – ook of de antisemitische uiting betrekking heeft op de afbeelding, de tekst, of beide. Wanneer een afbeelding antisemitisch is, maar de bijhorende tekst expliciet de inhoud van de afwijst, coderen we deze overigens als 'Niets'. Alleen wanneer de inhoud van de afbeelding niet expliciet in het bijbehorende bericht wordt afgewezen, zouden we deze als 'Expliciet/'Impliciet' met betrekking tot de afbeelding coderen.

3de lijn

Voor de derde lijn maken we onderscheid tussen acht vormen van antisemitisme. Elk bericht dat als 'Impliciet' of 'Expliciet' wordt gecodeerd, krijgt minimaal één van de onderstaande labels toegewezen. Meerdere labels zijn hier – in tegenstelling tot de 1ste en de 2de lijn – in principe toegestaan, maar worden idealiter tot een minimum beperkt; in de onderstaande tabel

worden enkele randgevallen toegelicht wanneer meerdere labels in principe relevant kunnen zijn (zoals het gebruik van “Joden” samen met een scheldwoord in een voetbalcontext).

Label	Definitie	Voorbeelden
Politieke macht en invloed	<p>Onder het label ‘Politieke macht en invloed’ verstaan we het idee van een schaduwmacht; het idee dat Joodse mensen achter de schermen de touwtjes in handen hebben.</p> <p>Vaak gaat dit gepaard met woorden als ‘elite’, ‘agenda’, ‘wereldorde’ en ‘globalisten’. Ook berichten waarin de macht over nieuwsorganisaties wordt geïmpliceerd valt onder dit label.</p>	<p>1) Daarom zijn alle nieuwsorganisaties met voornamelijk Joden in de top keihard bezig met anti-blanke retoriek verspreiden</p> <p>2) Rothchilds, Ruckerfellers en Soros allemaal joden die ons omgevinkt willen hebben .Cabal is een duivelsaanbiddende bende. Dan raar vinden dat er jodenhaat is</p> <p>3) De driehoek en justitie zijn de zelfde Luciferiaanse vrijmetselaars die de Bolsevik Lead Movement negers controle en sponsorden via opper jood Soros. De goyim’s worden opgeofferd en de eigen vrijmetselaars in de top beschermen ze, dus je werk is dan compleet zinloos. Mensen bewust maken van dit Heers en verdeel spel is een goed doel, heel veel succes.</p>
Scheldwoord	<p>Hier wordt het woord “Jood” als scheldwoord gebruikt, worden Joden uitgescholden, of wordt het Jodendom als iets verwerpelijks gepresenteerd.</p> <p>Wanneer een zinsnede als “kk jood” echter voorkomt in een evidente voetbalcontext, dan is deze context leidend. Dan coderen we dus ‘Voetbal-gerelateerd’.</p>	<p>1) Hahahahah wat doe je jood</p> <p>2) vraag aan die kankerjoden die denken dat het afghanistan is</p> <p>3) je doet als een jood he...kk balzak</p>
Holocaust-gerelateerd	<p>Het ontkennen, bagatelliseren of verheerlijken van de Holocaust labelen we als Holocaust-gerelateerd antisemitisme. Hieronder valt ook het spottend gebruiken van Holocaust-gerelateerde symbolen en afbeeldingen (Jodensterren, foto’s van Joodse personen in concentratiekampen).</p>	<p>1) Interessant kanaal om te volgen als je meer wilt weten over de Holocaust-hoax</p> <p>2) Men is vaak sceptisch over het verdienmodel van de holocaust, echter kennen zij niet de verscheidene manieren om uit "liefdadigheid" geld te onttrekken.</p> <p>3) Vreemd he joden krijgen land en herstelbetalingen voor die zielige holocaust, maar wij noppes nada, waarom zouden wij hier willen zijn.</p> <p>4) Dit is WW3 maar het lijkt voor vele minder erg omdat: Concentratie kamp, maar lockdown is Gaskamer, maar vaxx is Holocaust tattoo, maar chip is</p>

<U+0001F633><U+0001F633><U+0001F633>
Oja en waar hebben we deze eerder
gehoord -> Avondklok???

Voetbal-
gerelateerd

Voetbal-gerelateerd antisemitisme heeft voornamelijk betrekking op de Ajax-bijnaam "(super)Joden", die zowel door supporters als tegenstanders wordt gebruikt. In veel gevallen krijgt de bijnaam in deze context een extra lading als scheldwoord (zie voorbeelden).

We labelen berichten als voetbal-gerelateerd antisemitisme wanneer het woord "jood" op een negatieve of denigrerende manier wordt gebruikt. Hoewel het CIDI het gebruik van "jood" als geuzennaam in het algemeen afkeurt, labelen we positief of 'neutraal' gebruik van het woord niet als antisemitisme.

- 1 Ja wtf vieze joden
- 2) "die joden zij kk slech"
- 3) "F uck damsco Geen Ajacied of JOOD maar PSV tot de dood Shab Eindje in de bullding

Israël-
gerelateerd

Voor het labelen van Israël-gerelateerd antisemitisme volgen we de relevante punten uit de IHRA-definitie van antisemitisme: de auteur houdt het joodse volk in haar geheel verantwoordelijk voor de daden van de staat Israël; vergelijkt de daden van de staat Israël met die van nazi-Duitsland; stelt dat de staat Israël de Holocaust heeft verzonnen of doelbewust overdrijft; een dubbele standaard hanteren voor de staat Israël, oftewel: gedrag verwachten dat niet van andere democratische staten wordt geëist.

- 1) Zelig voor hen dat ze door de zionisten opgeofferd zijn aan de Nazi's om zo de antisemitische apartheid staat Pisrael op te kunnen richten en te "legitimeren"
- 2) mensen die uit palestina komen natuurlijk. Hun land is afgepakt door de joden
- 3) En die Israëliërs maar janken als ze neergestoken worden of een steen door het raam van hun restaurant krijgen #Hacarmel jullie vragen er zelf om !!

Geld-
gerelateerd
stereotype

Hier wordt geld-gerelateerde stereotype rond Joodse mensen aanhaalt, bijvoorbeeld dat 'Joden' veel geld bezitten, gierig zijn, of wanneer wordt gesproken over Joodse bankiers of banken.

In enkele gevallen kent dit label enige overlap met 'Politieke macht en invloed', bijvoorbeeld wanneer het bepaalde geldstromen in complottheorieën gaat. In zulke vraag is de vraag "Gaat het hier over een stereotype?" leidend. Als het bericht over geldstromen gaat, maar niet zozeer

- 1) Daarbij komt dat van de allerrijksten op de wereld veel jood zijn"
- 2) Geef mij die kkr sumsung wasmachine gratis. jij gierige JOOD!!!
- 3) Joden geven liever niets weg dan dat jij een kwartje verdient

	<p>een stereotype bevat, labelen we dit eerder als 'Politieke macht en invloed', ondanks dat het wel over geld gaat.</p>	
Religieuze symbolen	<p>Het bespotten of aanvallen van het Joodse volk aan de hand van haar religieuze symbolen of rituelen.</p>	<p>1) Draag je keppeltje oulleh</p> <p>2) Goyim keep walking. This is a non uncircumcised penis zone</p> <p>3) Hierom is dus deze WO3, dat keppeltje op je hoofd domineerden ze hun MKultra slaven ook mee, die doen hem al duizenden jaren op hun hoofd</p>
Uiterlijk-gerelateerd	<p>Stereotypen die gerelateerd zijn aan het vermeende uiterlijk van Joodse mensen, waarvan een 'haakneus' het meest voorkomende voorbeeld is.</p> <p>Wanneer lichaam-gerelateerde antisemitische uitingen betrekking hebben op religieuze praktijken, zoals besnijdenis, coderen we deze als 'religieuze symbolen'.</p>	<p>1) 'Valt mee dat hij geen pijpenkrullen en een haakneus heeft</p> <p>2) Joden= lange neuzen</p>
